

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

**ZÁVEREČNÉ HODNOTENIE STREDNODOBEJ STRATÉGIE
ROZVOJOVEJ SPOLUPRÁCE SR NA ROKY 2019 – 2023,
PREDĹŽENEJ DO ROKU 2024**

OBSAH

Zoznam skratiek	2
1. Úvod	5
2. Predmet a rozsah záverečného hodnotenia.....	5
3. Externé faktory a celkový prehľad ODA SR.....	6
4. Systémové opatrenia	10
5. Sektorové priority	11
6. Teritoriálne priority	16
7. Nástroje rozvojovej spolupráce SR.....	39
8. Zapájanie súkromného sektora do rozvojovej spolupráce SR.....	48
9. Multilaterálna pomoc	50
10. Vyhodnotenie stratégie z pohľadu ostatných partnerov ODA SR.....	51
10.1. Ministerstvo financií SR	51
10.2. Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR	55
10.3. Ministerstvo životného prostredia SR	55
10.4. Ministerstvo vnútra SR:	56
10.5. Ministerstvo obrany SR:	56
10.6. Ministerstvo zdravotníctva SR	57
10.7. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	58
10.8. Ministerstvo hospodárstva SR.....	59
11. Monitorovanie pokroku v skvalitňovaní systému ODA SR	60

Zoznam skratiek

CEF	Center of Excellence in Finance
CSP	Country Strategy Paper
EAPS	Posilnenie postavenia účtovníkov a audítorov pre zodpovedný verejný sektor (Empowered Accountants and Auditors for Accountable Public Sector)
EBOR	Európska banka pre obnovu a rozvoj
EPPO	Európska a stredozemská organizácia na ochranu rastlín
EÚ	Európska únia
IYBA SEED	Investing in Young Businesses in Africa – Supporting Entrepreneurial Ecosystem Development
FAO	Organizácia pre výživu a poľnohospodárstvo (Food and Agriculture Organization)
GCF	Zelený klimatický fond (Green Climate Fund)
GG	Global Gateway
HND	Hrubý národný dôchodok
IRENA	Medzinárodná agentúra pre obnoviteľnú energiu (International Renewable Energy Agency)
ISTA	Medzinárodná asociácia pre skúšanie osív (International Seed Testing Association)
IWAC	Medzinárodné centrum na hodnotenie vôd (International Water Assessment Centre)
LDCs	Menej rozvinuté krajiny (Least Developed Countries)
MAAE	Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu
MD SR	Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MMF	Medzinárodný menový fond
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

MŠVVaM SR	Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky
MÚ MV SR	Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MZVEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NDICI	Nástroj pre susedstvo, rozvoj a medzinárodnú spoluprácu (Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument)
NLC	Národné lesnícke centrum
NPPC	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum
ODA	Oficiálna rozvojová pomoc (Official Development Assistance)
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OECD/DAC	Výbor pre rozvojovú spoluprácu Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (Development Assistance Committee)
PEFA	Public Expenditure and Financial Accountability
PPFD	Verejné a súkromné financie pre rozvoj (Public and Private Finance for Development)
PPP	Program podnikateľských partnerstiev
PSLO	Styčný bod pre súkromný sektor Svetovej banky (Private Sector Liaison Officer)
RB RE	Rozvojová banka Rady Európy
SAMRS	Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu
SCF	Slovak Challenge Fund
SDG	Ciele udržateľného rozvoja (Sustainable Development Goals)
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SEESAC	Informačné centrum pre kontrolu ručných a ľahkých zbraní v juhovýchodnej a východnej Európe SR Slovenská republika
TAIEX	Nástroj technickej pomoci a výmeny informácií (Technical Assistance and Information Exchange)
UCPM	Mechanizmus Európskej únie v oblasti civilnej ochrany (Union Civil Protection Mechanism)

ÚEPS	Ústredie ekumenickej pastoračnej služby
UNDP	Rozvojový program Spojených národov (United Nations Development Programme)
UNFCCC	Dohovor o zmene klímy
ÚPVV SR	Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu
WHO	Svetová zdravotnícka organizácia (World Health Organization)
WOAH	Svetová organizácia pre zdravie zvierat (World Organisation for Animal Health)
WTO	Svetová obchodná organizácia (World Trade Organization)
WWF	World Wide Fund for Nature

1. Úvod

Strednodobá stratégia je strategický materiál v gescii Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej len „MZVEZ SR“), ktorý v súlade so zákonom č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 281/2019 Z. z. (ďalej len zákon o rozvojovej spolupráci“) vypracúva MZVEZ SR a následne schvaľuje vláda SR. Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 - 2023 (ďalej len „Strednodobá stratégia“) bola prijatá vládou Slovenskej republiky (ďalej iba SR) uznesením č. 40/2019 z 30. januára 2019. Platnosť dokumentu bola zároveň uznesením Vlády SR č. 620/2023 z 20. novembra 2023 predĺžená do konca roku 2024. Strednodobá stratégia je kľúčový strategický dokument v oblasti oficiálnej rozvojovej spolupráce SR (ďalej iba ODA SR). Definuje ciele, princípy, sektorové a teritoriálne priority, nástroje rozvojovej spolupráce, modalitty spolupráce s partnerskými subjektmi na národnej aj medzinárodnej úrovni, poskytovanie humanitárnej pomoci, multilaterálnu rozvojovú spoluprácu a strategické úlohy pre zefektívňovanie systému rozvojovej spolupráce. Stratégia reaguje na medzinárodný vývoj a potreby partnerských krajín pri zohľadnení kapacít a expertízy SR. Strednodobá stratégia vychádza z Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a definuje príspevok SR ku globálnemu úsiliu o napĺňanie cieľov udržateľného rozvoja a reflektuje tiež odporúčania Výboru OECD pre rozvojovú pomoc (ďalej len „výbor OECD/DAC“). V nadväznosti na schválenú Strednodobú stratégiu boli vypracované aj detailnejšie dokumenty na obdobia 2021 – 2023 k jednotlivým programovým krajinám (tzv. County Strategy Papers, ďalej len „CSP“), ktorými sú Gruzínsko, Kenská republika (ďalej iba Keňa) a Moldavská republika (ďalej iba Moldavsko).

Strednodobá stratégia, ktorá je predmetom záverečného hodnotenia bola v poradí štvrtou stratégiou pre rozvojovú spoluprácu SR. Jej súčasťou bola logická matica pre monitorovanie pokroku v skvalitňovaní systému rozvojovej spolupráce. Priebežné vyhodnocovanie cieľov, výsledkov a indikátorov podľa matice bolo súčasťou každoročne predkladanej Správy o rozvojovej spolupráci SR za príslušný rok a záverečné vyhodnotenie logickej matice je súčasťou tohto materiálu.

2. Predmet a rozsah záverečného hodnotenia

Predloženie záverečného hodnotenia stratégie na rokovanie vlády vyplýva z úlohy z uznesenia vlády č. 40/2019 z 30. januára 2019, ktorým bola Strednodobá stratégia schválená. Predmetom záverečného hodnotenia sú postupy a opatrenia primárne v systéme dvojstrannej rozvojovej spolupráce SR do zahraničia za obdobie od januára 2019 do decembra 2024, k čomu slúži sumarizácia relevantných údajov o aktivitách oficiálnej rozvojovej spolupráce (Official Development Assistance – ďalej len „ODA“) za obdobie platnosti stratégie a spracovanie informácií potrebných na optimalizáciu systému implementácie oficiálnej rozvojovej pomoci SR a na podporu dosiahnutia stanovených cieľov Strednodobej stratégie.

S cieľom získať externý, nezávislý a objektívny pohľad na implementáciu Strednodobej stratégie bola zo strany MZVEZ SR v roku 2024 realizovaná externá evaluácia (proces hodnotenia externým nezávislým orgánom). Základný rámec evaluácie stanovila Stratégia monitorovania a evaluácie dvojstrannej rozvojovej spolupráce SR z roku 2014, ktorá je

založená na evaluačných kritériách OECD/DAC a praktických postupoch ich aplikácie. Výsledky a zistenia evaluácie sú využité v predkladanom záverečnom hodnotení Strednodobej stratégie a záverečná evaluačná správa je dostupná na webovom sídle MZVEZ SR¹ a Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu².

Nasledujúce kapitoly vypracovaného materiálu odrážajú štruktúru Strednodobej stratégie. Texty obsahujú stručné zhodnotenie doterajšej implementácie a sumarizáciu dosiahnutých výstupov a výsledkov z pohľadu sektorových a teritoriálnych priorít, ako aj z pohľadu dostupných nástrojov rozvojovej spolupráce. Súčasťou materiálu je aj zhodnotenie z pohľadu rezortov a inštitúcií, ktoré boli v sledovanom období zapojené do aktivít rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci.

3. Externé faktory a celkový prehľad ODA SR

Obdobie platnosti hodnotenej Strednodobej stratégie sa vyznačovalo výraznou dynamikou a dopadom na aktivity rozvojovej spolupráce nielen SR, ale aj celej globálnej donorskej komunity. Obdobie po roku 2015 bolo charakteristické snahou najmä európskych donorov o riešenie otázok súvisiacich s migráciou, starostlivosťou o utečenecké, ako aj hostiteľské komunity a zároveň aj riešenie príčin migrácie v krajinách jej vzniku. SR taktiež vytvárala bilaterálne programy zamerané na rovnaké témy, pričom z teritoriálneho hľadiska sa sústredila na región Blízkeho východu a svoje aktivity zameriavala na zlepšovanie životných podmienok obyvateľov, ako aj zlepšovanie perspektív na uplatnenie sa v ich domovských komunitách. Osobitná pozornosť bola venovaná zlepšovaniu životných podmienok utečencov s cieľom napomáhať pri ich dočasnom pobyte v hostiteľských krajinách, respektíve s návratom do krajín ich pôvodu po ukončení konfliktu.

Vypuknutie pandémie Covid-19 vyvolalo akútnu a okamžitú potrebu preorientovať aktivity nielen na krízu spôsobenú samotným šírením ochorenia, ale aj na skutočnosť, že v mnohých krajinách sveta došlo k prudkému nárastu chudoby a oslabeniu poskytovania verejných služieb, ako aj funkcie trhového prostredia. Realizácia aktivít rozvojovej spolupráce sa v týchto krajinách stala veľmi náročnou na zdroje, kapacity, ako aj na očakávania z pohľadu udržateľnosti projektov. V podmienkach SR pandémie Covid-19 a jej okamžité následky, výrazne zvýšili potrebu humanitárnej pomoci v prioritných krajinách ODA SR a spôsobili sériu zmien v alokáciách, ale aj procesoch ODA SR na roky 2020 a 2021. Tieto zmeny boli nevyhnutné na to, aby SR mohla v rámci svojich možností rýchlo a efektívne poskytnúť pomoc. V období bezprostredne po konci akútneho vln ochorenia podporovala SR svojich partnerov darovaním prebytočných vakcín, čím aktívne podporovala posilňovanie ich kapacít v oblasti verejného zdravia a zvyšovala odolnosť ich zdravotníckych systémov voči budúcim krízam..

Aktivity rozvojovej spolupráce, ako aj poskytovanie humanitárnej pomoci je vo všeobecnosti vždy ovplyvňované bezpečnostnou situáciou a prebiehajúcimi, alebo novo vzniknutými konfliktami. Inak tomu nebol ani v období platnosti Strednodobej stratégie. Návrat Talibanu k moci v Afganistane prinútil väčšinu donorov prehodnotiť a následne ukončiť, alebo výrazne

¹ [Rozvojová spolupráca | Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR](#)

² https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2024/10/Zaverecna-evaluacia-SSRS_zaverecna-sprava.pdf

obmedziť svoje aktivity v krajine. SR po roku 2021 upustila od realizácie aktivít priamo v Afganistane a svoju prítomnosť obmedzila na podporu afganských utečencov v iných krajinách a na poskytovanie vládnych štipendií. Občianska vojna v Sudáne vyvolala najväčšiu vysídleneckú a humanitárnu krízu na svete, kedy viac ako 12 miliónov vysídlených osôb prežíva akútny nedostatok základných životných potrieb vrátane jedla, vody a základnej zdravotnej starostlivosti a situácia rapídne zvýšila nároky na medzinárodný systém poskytovania humanitárnej pomoci. Pre SR pravdepodobne najväčšiu výzvu sledovaného obdobia znamenal začiatok vojnového konfliktu na Ukrajine vo februári 2022 a to nielen z pohľadu požiadaviek na finančné zdroje, ale aj na operatívnosť a efektívnosť systému humanitárnej pomoci a rozvojovej spolupráce. SR zareagovala zaslaním prvého balíka humanitárnej pomoci už počas prvých dní agresie a ku koncu roka 2024 predstavoval objem humanitárnej a finančnej pomoci SR pre Ukrajinu viac ako 20 mil. eur. Nároky na národný, ako aj medzinárodný humanitárny systém sa ešte viac zvýšili katastrofálnou humanitárnou situáciou v Gaze po októbri 2023, ktorá pretrváva dodnes a prináša so sebou výzvy súvisiace s prístupnosťou k humanitárnej pomoci a dodržiavaním medzinárodného humanitárneho práva.

Zmena klímy predstavuje dlhodobú globálnu výzvu a s ňou súvisiace potrebné adaptačné a mitigačné opatrenia si vyžadujú stále viac pozornosti. Odpoveď zo strany donorov vytvára ďalšie nároky nielen na zdroje, ale aj na komplexnosť prijímaných opatrení a aktivít, keďže zmena klímy so sebou prináša zvýšené riziká najmä v oblasti potravinovej bezpečnosti, zdravotníckych systémov, energetiky, ako aj migrácie. Tieto dopady zvyšujú zraniteľnosť krajín, ktoré sú dôsledkom zmeny klímy vystavené najviac, pričom sa vo veľkej väčšine prípadov jedná o tie najchudobnejšie krajiny. Následný výrazný tlak na bezpečnosť a stabilitu spôsobuje vznik konfliktov, ktoré prispievajú k vytváraniu mnohohrstevných kríz. Ich riešenie je náročné a vyžaduje si zjednotenú a koordinovanú reakciu rozvojového a humanitárneho systému s nevyhnutnou potrebou stabilizačných politických opatrení.

Rastúce potreby a nároky na rozvojovú spoluprácu a humanitárnu pomoc za posledné obdobie výrazne narástli, avšak dostupné zdroje zďaleka nepostačujú na ich pokrytie. Medzera medzi potrebami a dostupnými zdrojmi každoročne globálne narastá o 4 miliardy USD. Túto medzeru navyše zväčšujú rozpočtové škrtky u mnohých donorov, ako aj nedávne kroky Spojených štátov amerických vedúce k pozastaveniu a ukončeniu veľkej časti aktivít v oblasti rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci. Aj z tohto dôvodu je posledné roky ťažiskovou témou diskusií v oblasti rozvojovej spolupráce hľadanie inovatívnych postupov a najmä mobilizovanie aj iných ako verejných zdrojov, pričom pozornosť sa sústreďuje najmä na súkromný sektor. Európska únia, ako donor posunula financovanie rozvojovej spolupráce na ďalšiu úroveň, ktorá je zameraná na podporu rozvojových krajín najmä formou vytvárania investičných príležitostí a je založená na partnerskom vzťahu, príkladom je napríklad spustenie iniciatívy Global Gateway. Aj SR v tomto smere za posledné obdobie zaviedla viacero systémových opatrení, ktorých výsledkom je stúpajúci záujem slovenských podnikateľských subjektov o zapájanie do rozvojovej spolupráce.

Celkový objem poskytnutej ODA SR za obdobie 2019 – 2024 predstavoval takmer 870 mil. EUR. V prvom roku obdobia platnosti vyhodnocovanej stratégie rozvojovej spolupráce objem ODA medziročne poklesol o 11 %. V nasledujúcich rokoch tento objem kontinuálne rástol,

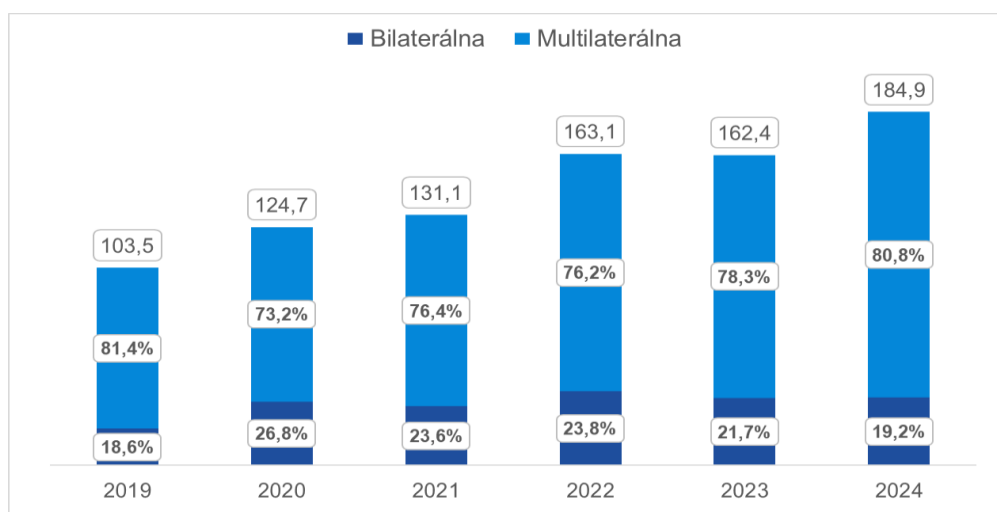
s výnimkou roku 2023, keď došlo k miernemu poklesu o 0,4 %. V roku 2024 bola ODA o 79 % vyššia ako pomoc poskytnutá v roku 2019.

Slovenská rozvojová pomoc v rokoch 2019 – 2024 (v mil. EUR)

Rok	ODA	Multilaterálna ODA
		Bilaterálna ODA
2019	103,5	84,2
		19,3
2020	124,7	91,3
		33,4
2021	131,1	100,2
		30,9
2022	163,1	124,4
		38,7
2023	162,4	127,2
		35,2
2024	184,9	149,4
		35,5
2019 - 2024	869,8	676,7
		193,1

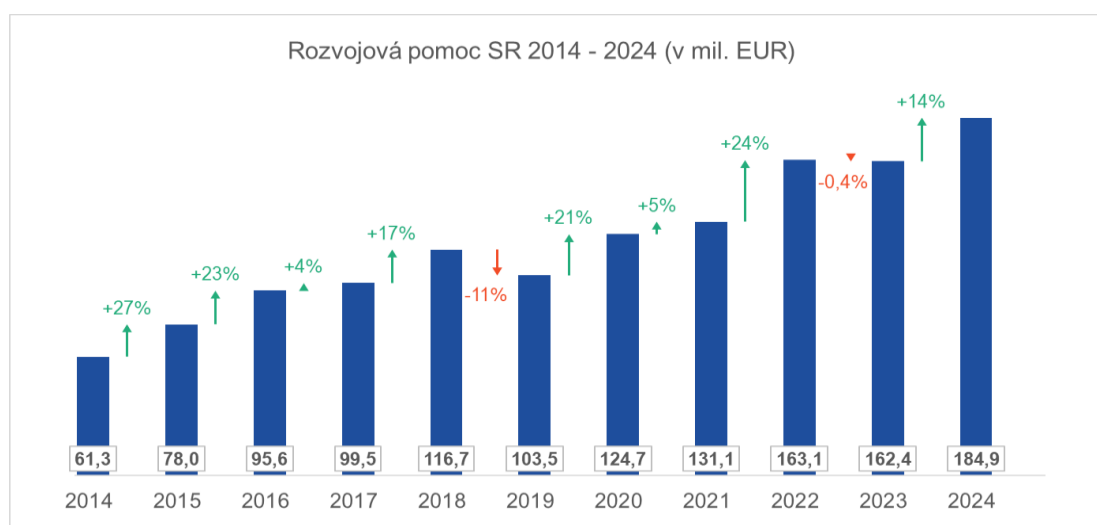
Nárast výdavkov na rozvojovú spoluprácu bol spôsobený pravidelným zvyšovaním multilaterálnej časti ODA, najmä povinných príspevkov do rozvojového rozpočtu EÚ. Podiel bilaterálnej pomoci na celkovej ODA predstavoval v sledovanom období priemerne 22 %. V absolútnych hodnotách výška bilaterálnej časti ODA SR od roku 2020 osciluje v okolo priemernej hodnoty 34,7 mil. EUR.

Bilaterálna a multilaterálna rozvojová pomoc SR v rokoch 2019 – 2024

V porovnaní s rokom 2014 – prvým po vstupe SR do OECD/DAC (Development Assistance Committee) vzrástol ročný objem ODA viac ako 3-násobne, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje nárast rozvojovej pomoci o 123,6 mil. EUR (v bežných cenách). Len v dvoch rokoch sledovaného obdobia (t.j. 2019 a 2023) došlo k medziročnému poklesu ODA.

Dlhodobý vývoj ODA SR v rokoch 2014 – 2024

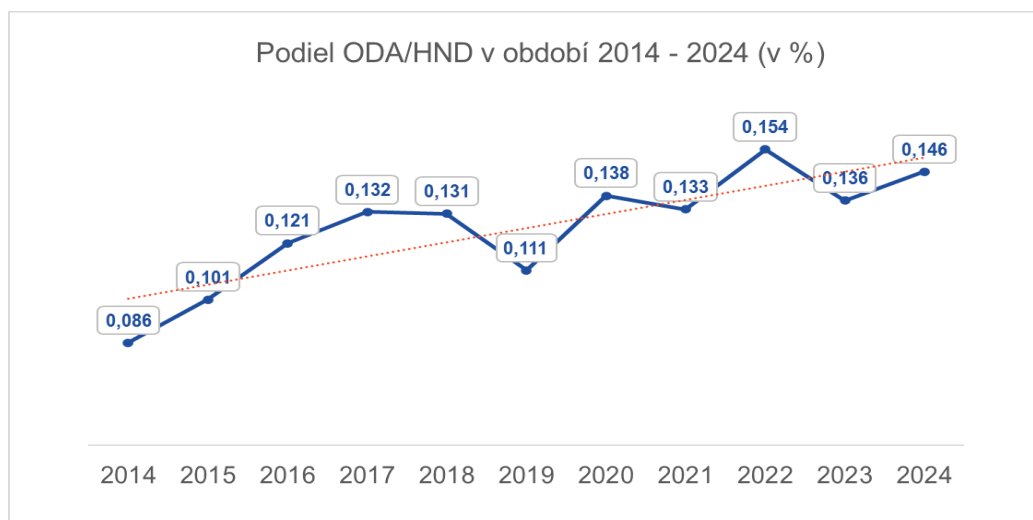

Vývoj podielu ODA na HND 2014 – 2024

SR sa vstupom do EÚ prihlásila k záväzku vynakladať na aktivity rozvojovej spolupráce výdavky vo výške 0,33 % hrubého národného dôchodku (ďalej len „HND“). Napriek kontinuálnemu navyšovaniu výdavkov sa nepodarilo priblížiť k jeho plneniu a SR zatiaľ napĺňa jeho hodnoty na menej ako polovicu.

Kým pri vstupe SR do OECD/DAC predstavoval podiel ODA na HND 0,086 % HND, na začiatku obdobia aktuálne platnej stratégie rozvojovej spolupráce (2019) dosiahol 0,111 %. V roku 2022 dosiahol tento ukazovateľ historické maximum na úrovni 0,154 %. V roku 2023 došlo pri stagnujúcom objeme ODA a rastúcom HND ku zníženiu podielu na 0,136 %, čo je

úroveň porovnateľná s rokmi 2020 a 2021. V roku 2024 rástol objem ODA nielen v absolútnom vyjadrení (o takmer 15 mil. EUR), ale aj relatívne k výške HND (na 0,14 %).

4. Systémové opatrenia

V septembri 2019 bol prostredníctvom zákona č. 281/2019 Z. z. novelizovaný zákon č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V novelizovanom znení sa okrem iného upravili podmienky poskytovania vybraných nástrojov ODA SR (zvýhodnené vývozné úvery, poskytnutie vedomostí a skúseností, vykonávanie finančných nástrojov Európskej únie určených na rozvojovú spoluprácu) a ďalšie otázky súvisiace so spôsobom poskytovania ODA SR.

Od roku 2019 pôsobia na troch zastupiteľských úradoch v programových krajinách ODA SR špecializovaní rozvojoví diplomati. V roku 2024 bolo systemizované miesto rozvojového diplomata zo zastupiteľského úradu v Gruzínsku presunuté na ZÚ Kyjev, vzhľadom na zvýšený počet rozvojových a humanitárnych intervencií na Ukrajine. Jeho obsadenie sa predpokladá od júla 2025.

V januári 2020 bol novelizovaný štatút Koordinačného výboru a v jeho pôsobnosti začala v roku 2021 činnosť Pracovná skupina pre zefektívnenie humanitárnej pomoci SR do zahraničia a Pracovná skupina pre posudzovanie rozvojového aspektu zvýhodnených vývozných úverov. V decembri roku 2022 bola taktiež vytvorená Pracovná skupina pre prípravu novej Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR. Výsledkom práce tejto pracovnej skupiny bolo v januári 2025 schválenie Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR na obdobie 2025 – 2030.

MZVEZ SR v spolupráci s členmi Koordinačného výboru vo februári 2021 prijalo stratégie SR pre rozvojovú spoluprácu na roky 2021-2023 s každou zo svojich programových krajín – Gruzínsko, Keňa a Moldavsko. Predmetné stratégie boli predĺžené do konca roka 2024 a ich vyhodnotenie je súčasťou tohto dokumentu.

SAMRS, ako hlavný realizátor dvojstrannej ODA SR implementovala viaceré kvalitatívne zmeny v spôsobe aj procese poskytovania dotácií na rozvojové projekty. SAMRS je držiteľom

certifikácie systému manažérstva kvality podľa normy ISO 9001 a v januári 2020 SAMRS úspešne ukončila podrobný audit podľa pravidiel Európskej komisie (tzv. *Pillar Assessment*), na základe ktorého je oprávnená plniť úlohy spojené s čerpaním rozpočtu EÚ určeného na rozvojovú spoluprácu prostredníctvom tzv. nepriameho manažmentu delegovanej spolupráce EÚ. Posledný pilier zameraný na obstarávanie bol schválený začiatkom roka 2025, čím sa SAMRS stala plne certifikovanou agentúrou zo strany Európskej komisie. SAMRS ku koncu roka implementovala, alebo ukončila implementáciu štyroch projektov delegovanej spolupráce EÚ to v Moldavsku, Gruzínsku, Srbsku a spoločný projekt v Keni a Južnej Afrike. Ako druhá inštitúcia v SR je držiteľom *Pillar Assessment* aj Exportno-importná banka Slovenskej republiky (ďalej iba EXIMBANKA SR), čo vytvára priaznivé predpoklady pre spoločné intervencie s využitím nástrojov zmiešaného financovania. Pilotným projektom sa na konci roka 2024 a začiatkom roka 2025 stala schválená žiadosť oboch inštitúcií v rámci nástroja EÚ pod názvom Ukraine Investment Framework. EXIMBANKA SR a SAMRS získali kombináciu záruk a finančných prostriedkov na technickú pomoc a investičné granty vo výške 101 mil. EUR určených na realizáciu projektov v oblasti energetiky na Ukrajine.

Hodnotiace zasadnutie Výboru OECD pre rozvojovú pomoc konané 26. septembra 2018 ukončilo historicky prvý proces partnerského hodnotenia (tzv. peer review) rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky od jej vstupu do výboru v roku 2013. Oficiálnym výstupom hodnotenia bola správa obsahujúca hlavné zistenia a súbor trinástich odporúčaní pre zlepšovanie a skvalitňovanie systému rozvojovej spolupráce v nasledujúcich piatich rokoch. Plnenie odporúčaní bolo jedným z faktorov vplyvujúcich na vytváranie opatrení na zlepšovanie systému ODA SR.

MZVEZ SR v priebehu sledovaného obdobia zaviedlo pravidelné evaluácie vybraných aspektov rozvojovej spolupráce, ktoré sú vykonávané externým evaluátorom vybraným transparentným procesom verejného obstarávania. Evaluačné správy sú následne zverejňované na stránke SAMRS aj MZVEZ SR s cieľom zvýšenia transparentnosti.

5. Sektorové priority

Sektorové zameranie ODA SR vychádza z rozvojových potrieb partnerských krajín, dostupných kapacít jednotlivých aktérov pod značkou SlovakAid³, ako aj z výsledkov monitorovacích a evaluačných misíí. Významným faktorom sú globálne výzvy medzinárodného spoločenstva definované predovšetkým cieľmi udržateľného rozvoja v rámci Agendy 2030. Strednodobá stratégia stanovuje zameranie rozvojovej spolupráce SR na šesť široko koncipovaných sektorových priorít:

- 1) Kvalitné vzdelávanie
- 2) Dobré zdravie
- 3) Dobrá správa vecí verejných a budovanie občianskej spoločnosti
- 4) Potravinová bezpečnosť a poľnohospodárstvo
- 5) Infraštruktúra a udržateľné využívanie prírodných zdrojov

³ SlovakAid je zastrešujúca značka všetkých aktivít vykonávaných v rámci Oficiálnej slovenskej rozvojovej spolupráce (SK ODA). Aktivita ďalších relevantných aktérov SlovakAid, okrem MZVEZ SR, sú podrobne vyhodnotené v kapitole 10.

6) Podpora tvorby trhového prostredia

Na základe praktických podmienok spolupráce s prijímajúcimi krajinami a ich národných rozvojových potrieb sa pre spoluprácu s každou krajinou stanovuje výber sektorových priorít. Pre programové krajiny sú priority definované samostatne (na obdobia 2021 – 2023 bol pre každú programovú krajinu v platnosti aj samostatný strategický dokument – Country Strategy Paper) a pre krajiny prioritného regiónu jednotne.

Sektorová štruktúra ODA SR v rokoch 2019 – 2024 (v EUR)

Priorita/oblasť	2019-2024	Podiel
1. Kvalitné vzdelávanie (bez štipendií)	6 237 435	3,2%
Štipendiá	10 953 704	5,7%
2. Dobré zdravie (bez výdavkov v súvislosti s COVID-19)	6 355 972	3,3%
COVID-19	35 796 096	18,5%
3. Dobrá správa vecí verejných a budovanie občianskej spoločnosti	31 639 356	16,4%
4. Infraštruktúra a udržateľné využívanie prírodných zdrojov	6 968 151	3,6%
5. Potravinová bezpečnosť a poľnohospodárstvo	2 852 500	1,5%
6. Podpora tvorby trhového prostredia	171 771	0,1%
Ostatné	92 148 492	47,7%
SPOLU	193 123 477	100%

Pozn. V kategórii Ostatné sú zahrnuté oblasti Humanitárna pomoc, Utečenci v krajine donora, Odpustenie dlhu, Administratívne náklady a ostatné.

Najväčšia časť projektovo orientovanej rozvojovej pomoci smerovala v rokoch 2019 – 2024 na podporu Dobrej správy vecí verejných a budovania občianskej spoločnosti (16,4 %). Podpora troch ďalších sektorových priorít – Zdravie (po očistení o výdavky v súvislosti s COVID-19), Infraštruktúra a udržateľné využívanie prírodných zdrojov a Vzdelávanie (bez štipendií) sa pohybovala na podobnej úrovni v rozmedzí 3,2 – 3,6 %. Pri vykazovaní a kategorizácii jednotlivých aktivít do príslušných sektorov je konkrétna intervencia spravidla zaradená len k jednému sektoru, ktorý tvorí hlavnú časť jej aktivít. Z tohto dôvodu sa niektoré sektory môžu zdať podhodnotené, k ich podpore však čiastočne prispievali aj aktivity vykázané v inom sektore, čo však vyplýva zo samotnej metodiky vykazovania. Celkovo do prioritných oblastí smerovalo v sledovanom období 52 % slovenskej ODA, 48 % zdrojov bolo využitých na projekty v neprioritných sektoroch, odpustenie dlhu recipientom rozvojovej pomoci, humanitárnu pomoc, utečencov a administratívne náklady.

COVID-19

V roku 2020 bol svet zasiahnutý pandémiou respiračného ochorenia COVID-19. Tento fenomén dokázal za pár týždňov zmeniť zaužívané fungovanie sveta prakticky vo väčšine oblastí a z toho dôvodu bolo potrebné sa prispôbiť aj v oblasti rozvojovej spolupráce. V nasledujúcich troch rokoch sa aj v rámci realizácie ODA SR vyčlenilo značné množstvo finančných prostriedkov, ktoré boli určené na boj proti dopadom pandémie, najmä na podporu zdravotníkov a špecializovaných zdravotníckych zariadení. Od roku 2020 do roku 2023 sa jednalo o sumu takmer 35,8 mil. EUR. Z počiatku sa jednalo o mikrograntové projekty, neskôr to boli finančné

príspevky z rozhodnutia ministra a v neposlednom rade išlo aj o materiálnu humanitárnu pomoc v podobe darovania ochranných prostriedkov, slovenských PCR testov, či samotných prebytočných vakcín.

Bilaterálna ODA v súvislosti s pandémiou COVID-19 v období 2019 – 2024

ODA	Bilaterálna ODA spolu	ODA v súvislosti COVID-19	ODA v súvislosti COVID-19 (v %)
2019	19 282 215	-	0,0%
2020	33 419 556	143 327	0,4%
2021	30 912 805	10 281 490	33,3%
2022	38 760 044	14 733 453	38,0%
2023	35 261 374	10 637 826	30,2%
2024	35 487 483	-	0,0%
SPOLU	193 123 477	35 796 096	19%

Posledné výdavky v súvislosti s bojom proti dopadom pandémie COVID-19 (tvorené najmä darovaním vakcín) boli v rámci sledovaného obdobia vykázané v roku 2023. V rokoch 2021 – 2023 tvorili tieto výdavky významnú časť (približne tretinu) celej bilaterálnej ODA, v rámci celého sledovaného obdobia predstavuje tento podiel 19 %.

Prierezové témy

V projektoch bilaterálnej ODA SR sa v rastúcej miere prihliadalo na **dve prierezové témy** – životné prostredie a zmena klímy a rovnosť príležitostí (rovnosť mužov a žien). Do výziev SAMRS na predkladanie žiadostí o dotácie na rozvojové projekty bola počnúc rokom 2020 zavedená nová podmienka oprávnenosti z hľadiska súladu s prierezovými témami a od roku 2021 aj povinný kontrolný zoznam charakteristík projektu z hľadiska oboch prierezových tém. Prierezové témy sú integrované do všetkých sektorov slovenskej rozvojovej spolupráce.

V roku 2021 MZVEZ SR a SAMRS zintenzívnili úsilie o integráciu prierezových tém do rozvojových intervencií. V spolupráci s UNDP boli vydané dve samostatné príručky pre integrovanie témy rovnosti príležitostí a životného prostredia a zmeny klímy, ktoré sú určené všetkým aktérom rozvojovej spolupráce - donorom aj žiadateľom o finančné prostriedky a majú odporúčací charakter. SAMRS od roku 2021 každoročne vypracúva vlastné metodické usmernenie pre žiadateľov o dotácie k prierezovým témam.

Rovnosť príležitostí

V zmysle Stratégie je rovnosť príležitostí jednou z dvoch prierezových tém rozvojovej spolupráce. Znamená to, že všetky projekty SlovakAid sú posudzované aj z hľadiska začlenenia princípov rovnosti žien a mužov do celého projektového cyklu. Zároveň sú realizované aj projekty, v rámci ktorých rovnosť žien a mužov predstavuje hlavné zameranie.

V rámci aktuálneho partnerstva medzi MZVEZ SR a Rozvojovým programom OSN (UNDP) na roky 2022 - 2024 pokračovala podpora druhej fázy projektu SEESAC „Posilnenie

regionálnej spolupráce pri uplatňovaní rodového hľadiska v reforme bezpečnostného sektora (SSR) na západnom Balkáne“ v celkovej sume 150 tisíc eur. Projekt bol zameraný na regionálnu spoluprácu a posilnenie kapacít ministerstiev obrany a ozbrojených síl Bosny a Hercegoviny, Čiernej Hory, Severného Macedónska a Srbska. Aktivity sa zameriavali na uplatňovanie rodovej rovnosti a začlenenie rodovej perspektívy do riadenia ľudských zdrojov i širšieho vzdelávania armádnych zložiek a rezortov obrany, čo prispieva k zvýšeniu stability, bezpečnosti a rozvoju v juhovýchodnej Európe. V celom sledovanom období 2019 – 2024 bolo na aktivity zamerané na rovnosť príležitostí vynaložených 27,1 mil. EUR (z toho 26,9 vo forme bilaterálnej pomoci), čo predstavovalo 4 % celkovej ODA, resp. 13,9 % jej bilaterálnej zložky.

Rozvojová spolupráca zameraná na rovnosť príležitostí 2019 – 2024

Rok	ODA zameraná na Rovnosť príležitostí			Podiel na celkovej ODA	Podiel na bilaterálnej ODA	ODA celkom	ODA bilaterálna
	Bilaterálna	Multilaterálna	SPOLU				
2019	5 882 380	50 000	5 932 380	5,7%	30,5%	103 468 509	19 282 215
2020	4 722 209	200 568	4 922 777	3,9%	14,1%	124 729 715	33 419 556
2021	3 446 760	0	3 446 760	2,6%	11,1%	131 086 425	30 912 805
2022	4 532 223	0	4 532 223	2,8%	11,7%	163 125 687	38 760 044
2023	4 934 613	0	4 934 613	3,0%	14,0%	162 442 369	35 261 374
2024	3 375 461	0	3 375 461	1,8%	9,5%	184 948 974	35 487 483
Spolu	26 893 646	250 568	27 144 214	4,0%	13,9%	684 852 705	193 123 477

Z hľadiska teritoriálnej štruktúry boli projekty zamerané na rovnosť príležitostí situované najmä do Turecka, Kene, Ukrajiny a Moldavska. Viac ako 60 percent vyčlenených financií bolo smerovaných do spomínaných krajín, kde boli projekty zamerané najmä na pomoc utečencom, či občanom zo zraniteľných vrstiev obyvateľstva.

Teritoriálna štruktúra bilaterálnej ODA zameranej na rovnosť príležitostí 2019 – 2024

Krajina	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2019 - 2024	Podiel
Turecko	1 693 412	1 613 605	957 880	943 308	742 330	0	5 950 535	22,13%
Keňa	1 174 206	518 765	457 272	686 758	596 399	774 477	4 207 877	15,65%
Ukrajina	209 990	284 762	65 657	807 597	1 465 084	531 563	3 364 653	12,51%
Moldavsko	440 455	397 697	298 081	220 419	784 516	691 276	2 832 444	10,53%
Libanon	530 538	197 714	407 561	416 935	245 596	132 386	1 930 730	7,18%
Irak	216 757	239 920	220 904	407 927	249 998	235 661	1 571 167	5,84%
Nešpecifikované krajiny	39 814	0	319 932	159 997	474 889	389 933	1 384 565	5,15%
(prázdne)	765 969	187 197	41 725	107 724	5 983	6 812	1 115 410	4,15%
Gruzínsko	119 869	100 332	101 519	95 574	115 093	149 231	681 618	2,53%
Etiópia	163 052	216 797	70 602	169 715	0	0	620 166	2,31%
Južný Sudán	160 000	319 648	40 000	77 380	0	0	597 028	2,22%
Albánsko	100 618	108 028	58 357	107 238	58 826	35 705	468 772	1,74%
Srbsko	25 000	68 443	168 406	56 048	63 993	50 487	432 377	1,61%
Uganda	61 319	125 000	117 365	29 430	25 231	26 738	385 083	1,43%
Bosna a Hercegovina	14 400	14 400	12 370	19 136	22 380	169 915	252 601	0,94%
Tanzánia	0	139 976	0	59 990	0	0	199 966	0,74%
Severné Macedónsko	35 000	18 473	17 931	52 732	39 846	14 716	178 698	0,66%
Afganistan	49 988	89 970	13 969	0	0	0	153 927	0,57%
Rwanda	22 800	63 282	48 144	9 800	1 330	0	145 356	0,54%
Nigéria	0	0	0	60 000	0	40 000	100 000	0,37%
Gambia	0	0	0	0	0	100 000	100 000	0,37%
Kosovo	6 569	2 815	14 000	23 951	19 244	12 786	79 365	0,30%
Čierna Hora	0	0	7 000	9 078	9 106	2 670	27 854	0,10%
Bielorusko	0	11 785	0	0	0	8 105	19 890	0,07%
Kambodža	18 224	0	0	0	0	0	18 224	0,07%
Lesotho	14 400	3 600	0	0	0	0	18 000	0,07%
Uzbekistan	10 000	0	0	0	7 769	0	17 769	0,07%
Brazília	0	0	3 485	11 486	0	0	14 971	0,06%
Arménsko	10 000	0	0	0	0	0	10 000	0,04%
Somálsko	0	0	0	0	7 000	3 000	10 000	0,04%
Ghana	0	0	4 600	0	0	0	4 600	0,02%
Maurícius	0	0	0	0	0	0	0	0,00%
SPOLU	5 882 380	4 722 209	3 446 760	4 532 223	4 934 613	3 375 461	26 893 646	100%

Životné prostredie a zmena klímy

V zmysle Stratégie je životné prostredie a zmena klímy druhou z prierezových tém rozvojovej spolupráce, pričom všetky projekty realizované prostredníctvom nástroja poskytovania dotácií SlovakAid sú posudzované aj z hľadiska vplyvu na životné prostredie a zmenu klímy do celého projektového cyklu. Zároveň sú realizované aj projekty, v rámci ktorých životné prostredie a zmena klímy predstavuje hlavné zameranie.

Pri vyhodnocovaní rozvojovej spolupráce zameranej na životné prostredie a zmenu klímy bolo potrebné brať do úvahy viaceré identifikátory týkajúce sa environmentálneho charakteru rozvojovej spolupráce – *Aid to Environment, Biodiversity, Climate change – mitigation, Climate Change – adaptation a Desertification*. Keďže výdavky v rámci rozvojovej spolupráce mohli nadobúdať aj viac, ako len jeden z týchto identifikátorov, z dôvodu potenciálnej duplicity počítavania sú v nasledujúcom prehľade uvádzané osobitne.

Bilaterálna ODA zameraná na životné prostredie a zmenu klímy 2019 – 2024

Rok	Životné prostredie	Biodiverzita	Zmierňovanie klimatickej zmeny	Adaptácia na klimatickú zmenu	Dezertifikácia
2019	3 520 415	605 535	1 306 396	1 351 729	150 000
2020	2 289 639	262 688	635 616	331 452	0
2021	2 998 982	1 252 643	1 882 439	931 807	44 330
2022	2 644 276	244 088	1 489 524	394 739	0
2023	2 159 560	734 682	1 093 597	1 198 550	126 987
2024	5 176 358	1 230 600	2 832 041	2 985 671	102 982
SPOLU	18 789 230	4 330 236	9 239 613	7 193 948	424 299

Z hľadiska teritoriálneho zamerania aktivít zameraných na ochranu životného prostredia bolo v období 2019 – 2024 najviac zdrojov nasmerovaných do Kene, Moldavska, Libanonu a Ukrajiny. Na ochranu biodiverzity smerovalo v celom sledovanom období 4,3 mil. EUR. V rámci svojej rozvojovej spolupráce prispela SR v celom sledovanom období prostriedkami vo výške 9,2 mil. EUR na zmierňovanie dopadov klimatickej zmeny najmä a takmer 7,2 mil. EUR na adaptáciu na klimatickú zmenu. Na projekty zamerané na boj proti dezertifikácii prispela SR v celom sledovanom období sumou vo výške 424 tisíc EUR.

Celkový objem zdrojov zameraných na aktivity súvisiace s ochranou životného prostredia predstavoval v rámci celého sledovaného obdobia 18,8 mil. EUR. Keňa bola zároveň recipientom najväčšej časti slovenskej ODA zameranej na opatrenia na zmierňovanie dopadov i adaptáciu na zmenu klímy.

6. Teritoriálne priority

Slovenská republika mala v období 2019 – 2024 tri programové krajiny, ktorým bola prostredníctvom Strednodobej stratégie venovaná prioritná pozornosť. Výber programových krajín Keňa a Moldavsko bol prirodzeným vyústením dlhodobého pôsobenia ODA SR v týchto krajinách, zatiaľ čo výber Gruzínska, ako programovej krajiny spočíval v možnosti zdieľania slovenskej skúsenosti s integračným procesom do EÚ a súvisiacimi expertnými znalosťami. Pre každú z programových krajín bola za účelom bližšej konkretizácie cieľov vytvorená samostatná stratégia, tzv. *Country Strategy Paper*. Prehľad vynaložených výdavkov na rozvojovú spoluprácu SR v rokoch 2019 – 2024 ukazuje, že skutočnou prioritou SR v tomto období bola Ukrajina, kam smerovalo viac finančných prostriedkov bilaterálnej spolupráce než do troch programových krajín spolu. Dôvodom bol výrazný nárast aktivít najmä humanitárneho charakteru po vypuknutí vojnového konfliktu na Ukrajine vo februári 2022.

Strednodobá stratégia okrem troch programových krajín definovala partnerské regióny a krajiny, v ktorých boli v období 2019 – 2024 realizované aktivity rozvojovej spolupráce. Ide o nasledovné regióny a krajiny:

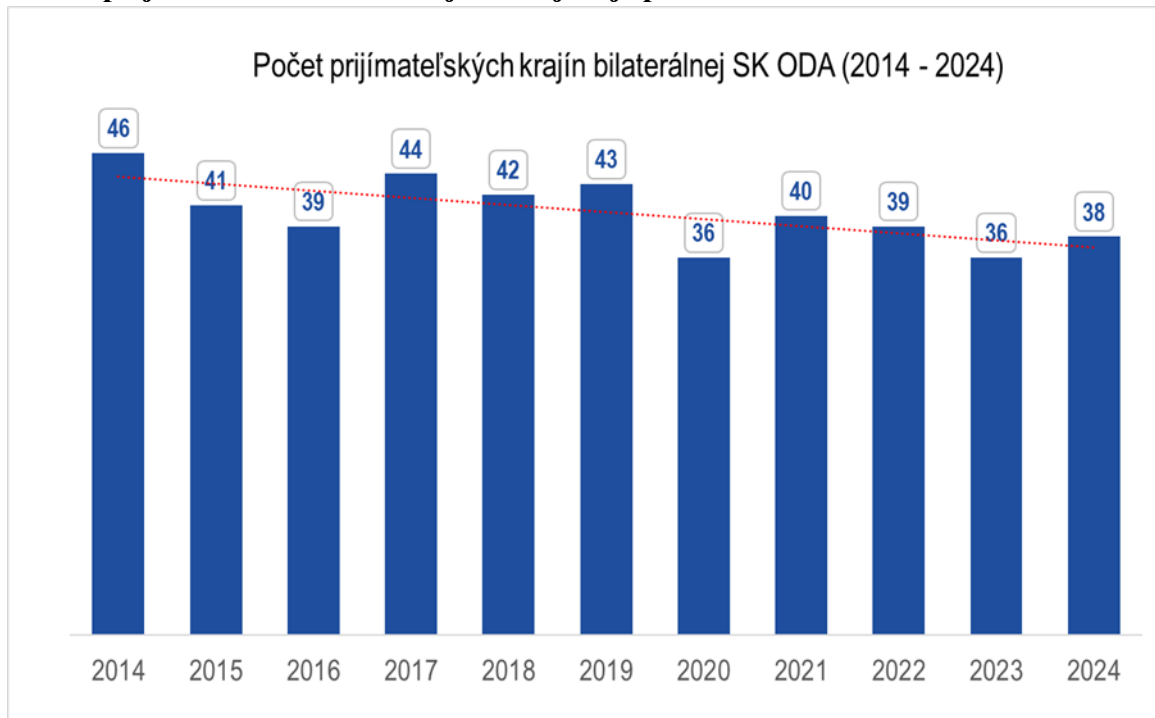
- Západný Balkán
- Východné partnerstvo EÚ
- Východná subsaharská Afrika

- Blízky východ
- Afganistan ⁴

S cieľom budovania na dosiahnutých výsledkoch pokračovala SR v rozvíjaní vzťahov s jej doterajšími partnerskými krajinami. Región západného Balkánu a Východného partnerstva EÚ patril naďalej medzi zahraničnopolitické priority SR, nakoľko stabilita a prosperita bezprostredného susedstva je vitálnym záujmom SR. Rozvojové aktivity stavajú aj na dlhodobom pôsobení slovenských mimovládnych organizácií a iných aktérov v partnerských krajinách SlovakAid. Prítomnosť SlovakAid v Afrike, rovnako ako aj na Blízkom východe navyše podčiarkujú aktuálne globálne výzvy, predovšetkým potreba riešenia príčin migračnej a utečeneckej krízy v krajinách pôvodu a tranzitu, ako aj zhoršená humanitárna situácia v Pásme Gazy. Rozvojová spolupráca SR predstavovala konkrétny príspevok SR k riešeniu týchto výziev.

Od roku 2019 SR výraznejšie uplatňovala regionálny prístup, ktorý umožňoval realizáciu tematicky súvisiacich rozvojových intervencií vo viacerých krajinách regiónu. Globálne výzvy ako je bezpečnosť, zmena klímy, migračná a utečenecká kríza jasne ukázali, že je potrebná flexibilita pri poskytovaní rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci. Zároveň SR zhodnocovala skúsenosti nadobudnuté v partnerských krajinách SlovakAid ich implementovaním v najmenej rozvinutých krajinách. Príkladom takéhoto smerovania je rozšírenie skúseností nadobudnutých z rozvojovej spolupráce s Keňou aj na okolité krajiny Východnej subsaharskej Afriky.

Počet prijímateľov bilaterálnej rozvojovej pomoci zo SR v rokoch 2014 – 2024

V tabuľke vyššie je viditeľný dlhodobý (obdobie platnosti ostatných dvoch Stratégií) trend počtu krajín, do ktorých bola poskytovaná rozvojová spolupráca. V súlade s odporúčaniami

⁴ Počnúc rokom 2021 sa vzhľadom na bezpečnostný a politický vývoj nevyhlásila výzva pre Afganistan.

OECD je viditeľný mierny pokles počtu krajín, keďže v období 2019 – 2024, oproti obdobiu 2014 – 2018, ani raz počet prijímateľských krajín neprekročil číslo 40. Stále je však do budúcnosti priestor tieto čísla znižovať.

Z hľadiska konkrétnych regiónov je vidieť, že takmer 3/5 všetkých finančných prostriedkov bolo nasmerovaných do 4 prioritných regiónov. Tak, ako v predchádzajúcom prípade, aj tu je ešte priestor na zvyšovanie tohto čísla, v snahe zabrániť atomizovaniu poskytnutých prostriedkov do celého sveta. Najväčším prijímateľom slovenskej ODA bol región Východného partnerstva, kam smerovalo 44,6 mil. EUR (23 % celkovej bilaterálnej ODA), nasledovaný regiónom Západného Balkánu (20 %) a krajinami Východnej Afriky (11 %). Z neprioritných regiónov boli v rokoch 2019 – 2024 významnejším prijímateľom Severná Afrika, Turecko či Južná a Stredná Ázia.

Regionálna štruktúra bilaterálnej ODA SR v rokoch 2019 – 2024

Región	ODA	Podiel
Prioritné regióny	113 893 688	58,97%
Východné partnerstvo	44 629 052	23,11%
Západný Balkán	38 292 166	19,83%
Východná Afrika	21 661 219	11,22%
Blízky východ	9 311 251	4,82%
Ostatné regióny	79 229 789	41,03%
Nešpecifikované rozvojové krajiny	43 964 287	22,76%
Severná Afrika	11 170 969	5,78%
Turecko	5 982 342	3,10%
Južná a Stredná Ázia	5 105 301	2,64%
Južná Amerika	4 235 563	2,19%
Východná Ázia	3 358 358	1,74%
Stredná Amerika	2 508 600	1,30%
Stredná Afrika	1 186 492	0,61%
Nešpecifikovaná regionálna pomoc	1 106 379	0,57%
Karibik	322 938	0,17%
Západná Afrika	214 600	0,11%
Južná Afrika	73 960	0,04%
Spolu	193 123 477	100,00%

Najväčším prijímateľom SK bilaterálnej ODA, v celkovom bilancovaní, bola v aktuálnom programovacom období Ukrajina (31,3 mil. EUR), tesne nasledovaná Srbskom (30,2 mil. EUR) a Alžírskom (9 mil. EUR). Toto poradie je však skreslené veľkými jednorazovými opatreniami, či už v podobe darovania vakcín proti COVID-19 (Srbsko, Kazachstan,) odpustením dlhov (Srbsko, Alžírsko), či výdavkov spojených s utečencami v krajine donora (Turecko).

Po očistení dát od týchto štrukturálnych výdavkov sa mierne zmení aj celkové poradie krajín, kedy sa na druhé miesto dostane Keňa, nasledovaná Srbskom, Tureckom a Moldavskom.

TOP 10 prijímateľov slovenskej bilaterálnej ODA v rokoch 2019 – 2024 (v mil. EUR)

Krajina	2019	2020	2021	2022	2023	2024	SPOLU
1. Ukrajina	1,30	1,33	1,30	8,19	8,14	11,02	31,28
2. Srbsko	1,20	16,94	1,52	7,80	1,28	1,46	30,20
3. Alžírsko	0,00	0,00	1,19	0,00	0,00	7,91	9,09
4. Keňa	2,35	0,96	1,96	1,42	1,01	1,20	8,90
5. Tanzánia	0,00	0,14	0,00	5,89	0,00	0,00	6,03
6. Turecko	1,69	1,63	0,96	0,94	0,75	0,00	5,98
7. Moldavsko	0,88	0,91	0,82	0,61	1,36	0,88	5,46
8. Gruzínsko	0,56	0,99	0,81	1,09	0,82	0,82	5,09
9. Brazília	0,00	0,00	0,00	0,06	3,96	0,05	4,07
10. Libanon	0,64	0,30	0,90	0,46	0,48	0,31	3,10

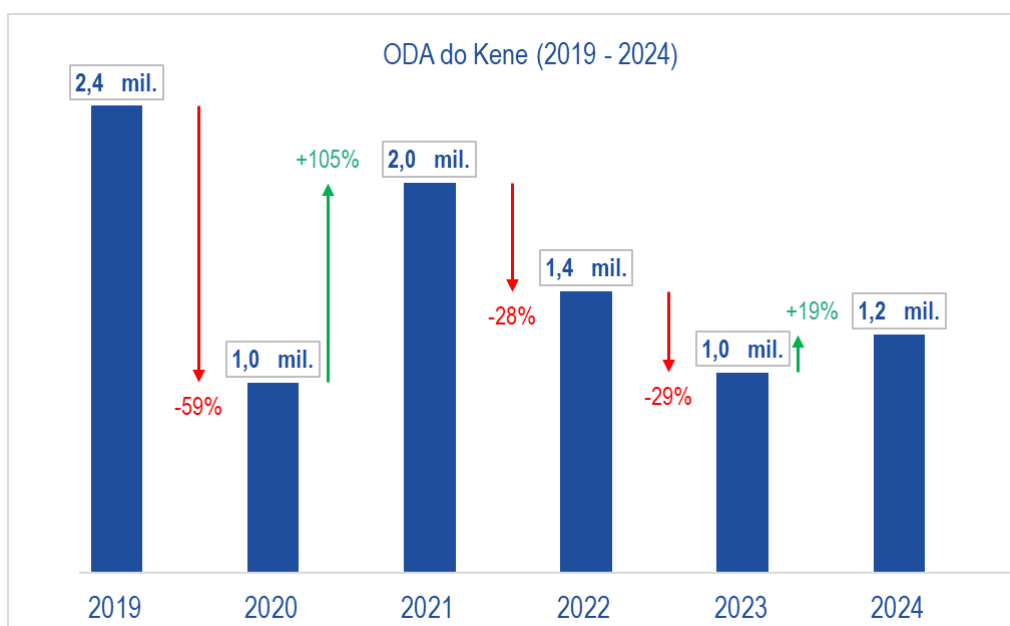
Keňa

Zaradenie Kene medzi teritoriálne priority SlovakAid má svoje základy a opodstatnenie v dlhoročných partnerských vzťahoch, ktoré prinášajú výsledky každým rokom. Ešte pred vznikom mechanizmu oficiálnej rozvojovej pomoci ODA v roku 2003 už svoje aktivity v Kensej republike rozbiehali prvé slovenské mimovládne organizácie. Už od vzniku samotnej značky SlovakAid bola Keňa dôležitým kľúčovým partnerom a programovou krajinou v oblasti rozvojovej spolupráce. Tento krok mal svoj význam v umožnení väčšej miery oficiálnej pomoci, ako aj presnejšie cielených rozvojových aktivít, ktoré lepšie reagovali na potreby miestneho obyvateľstva. V roku 2019 bola z dôvodu podpory poskytovania rozvojovej pomoci podpísaná obnovená Dohoda o rozvojovej spolupráci medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Kensej republiky. Z finančného hľadiska bola Keňa dlhé roky najväčším príjemcom bilaterálnej ODA Slovenskej republiky a od roku 2003 podporila vláda Slovenskej republiky rozvojové projekty v Keni za viac ako 20 mil. eur aj vďaka spolupráci so slovenskými mimovládnymi organizáciami a akademickými inštitúciami, ktoré si medzičasom v krajine úspešne vytvorili dobré meno a zázemie. Vzťahy medzi Slovenskou a Kenskou vládou postupne nadobudli vzťah dlhodobého partnerstva, ktorého výsledkom sú úspešné realizácie programov a projektov, strategických partnerstiev, mikrograntov, delegovaných spoluprác, transferu vedomostí a znalostí, vysielania dobrovoľníkov či podpory kenských študentov formou vládnych štipendií.

Za účelom efektívnejšej spolupráce a koordinácie sa Slovenská republika zapojila do Spoločného programovania EÚ v Keni, a to účasťou na najvýznamnejšom komponente KILIMO-VC: AgriFI Challenge Fund, ktorý je zameraný na podporu poľnohospodárskych malých a stredných firiem v Keni. Významným komponentom SK rozvojových aktivít v krajine bola aj implementácia spoločného projektu V4, podporeného zo zdrojov Zvereňeckého fondu EÚ pre Afriku. SR posilňovala svoje pole pôsobnosti a expertízy aj v rámci koordinovaného európskeho rámca **Global Gateway**. V roku 2023 sa v Keni zapojila do spoločnej iniciatívy pod hlavičkou **Team Europe** prostredníctvom projektu **delegovanej spolupráce EÚ – IYBA-SEED**, zameraného na podporu ekosystému stimulujúceho rast nových začínajúcich podnikateľov a zvýšenie počtu a kvality finančnej a technickej pomoci pre podnikateľské subjekty. SlovakAid v roku 2022 v Keni taktiež prvýkrát podporil 5-ročnú intervenciu **tzv. strategické partnerstvo** (nový pilotný nástroj rozvojovej spolupráce). Slovensko tým posilňuje svoju angažovanosť v programovej krajine a buduje kapacity zapojených inštitúcií. V kontexte globálnej výzvy v podobe šírenia pandémie koronavírusu Slovenská vláda pomohla Keni zmierniť sociálne a ekonomické dôsledky tejto krízy flexibilným prispôbením nástrojov rozvojovej spolupráce. V októbri 2021 kenská vláda prijala 160 tisíc vakcín AstraZeneca od Slovenska v rámci solidarity a spoločného úsilia v boji proti celosvetovej pandémie Covid-19.

Celkovo SR poskytla v posledných šiestich rokoch Kensej republike pomoc vo výške **8,89 mil. EUR**, z čoho 494 tisíc EUR (5,6 %) bolo poskytnutých v súvislosti s pandemiou COVID-19.

ODA SR do Kene v období 2019 – 2024

Najväčšia časť rozvojovej pomoci do Kenskej republiky smerovala v sledovanom období do sektora **Vzdelávanie** (35,8 %), významnú časť pomoci tvorili aj sektory **Zdravie** (19,4 %) a **Poľnohospodárstvo** (16,2%).

Sektorová štruktúra ODA SR do Kene v období 2019 – 2024

Sektorová priorita	ODA (2019 - 2024)	Podiel
Zdravie	1 723 633	19,4%
<i>z toho: Covid-19</i>	494 000	5,6%
Vzdelávanie	3 189 888	35,8%
<i>z toho: Štipendiá</i>	656 980	7,4%
Občianska spoločnosť	45 215	0,5%
Infraštruktúra a udržateľnosť	86 453	1,0%
Poľnohospodárstvo	1 438 453	16,2%
Trhové prostredie	-	0,0%
Humanitárna pomoc	217 473	2,4%
Ostatné	2 198 648	24,7%
SPOLU	8 899 762	100%

V rámci celého sledovaného obdobia bolo v Kenskej republike najviac projektov realizovaných v prioritných oblastiach **Kvalitné vzdelávanie (78)** a **Dobré zdravie (54)**.

Počet a sektorová štruktúra projektových intervencií ODA SR v Keni (2019 – 2024)

Sektorová priorita/oblasť rozvojovej spolupráce	2019 - 2024
Kvalitné vzdelávanie	78
Dobré zdravie	54
Infraštruktúra a udržateľné využívanie prírodných zdrojov	7
Dobrá správa vecí verejných a budovanie občianskej spoločnosti	2
Potravinová bezpečnosť a poľnohospodárstvo	31
Humanitárna pomoc	2
Ostatné	24
SPOLU	198

Strednodobá stratégia, ako aj príslušný CSP definovali hlavné ciele, ktorými SR prispievala k udržateľnému rozvoju a k transformačným a reformným procesom. Realizované projektové intervencie v období 2019 – 2024 obsahovali merateľné ukazovatele, ktorých cieľom bolo prispievať k napĺňaniu troch hlavných cieľov definovaných v CSP. Nasledujúce výsledky vo forme merateľných ukazovateľov boli zozbierané z jednotlivých záverečných správ dotačných projektov, ktoré boli odovzdané realizátormi projektov po ich ukončení.

V rámci cieľa „**zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Kene, osobitným dôrazom na deti a matky, sprístupnením kvalitnej zdravotnej a preventívnej starostlivosti**“ sa podarilo poskytnúť pomoc **77 265 ľuďom** v Kensej republike. Taktiež sa podarilo poskytnúť **školenia 4981 odborníkom** a **odborné kurzy 114 ľuďom**. Dodatočne boli poskytnuté materiálo-technické vybavenia v **86 prípadoch**.

Pri plnení cieľa „**znižit' úroveň nezamestnanosti mladých zlepšením prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a získavaní praktických zručností**“ aktivity slovenskej rozvojovej spolupráce prispeli k rozvoju digitálnych zručností **11 735 kenských študentov a 898 ľudí** absolvovalo odborné a praktické stáže. Ďalším **3392 ľuďom** boli poskytnuté vzdelávacie školenia a kurzy a podarilo sa aj zabezpečiť prístup ku kvalitnému a modernému vzdelávaniu **6261 osobám**. Počas obdobia 2019-2024 sa podarilo vyškoliť **2193 ľudí** a vybudovať alebo zrekonštruovať **7 vzdelávacích zariadení**.

Pri implementácii rozvojových aktivít, pri ktorých bolo cieľom „**posilniť potravinovú bezpečnosť budovaním odolnosti miestnych komún voči dopadom zmeny klímy v poľnohospodárstve a ochraňovať a podporovať udržateľné využívanie prírodných zdrojov**“ sa podarilo dosiahnuť najväčšie výsledky najmä v zabezpečení bezpečného, efektívneho a rovného prístupu k **pitnej vode pre 15 824 ľudí**. Potvrďuje sa tu skutočnosť, že v **oblasti SDG č.6 Čistá voda a hygiena** má slovenská rozvojová spolupráca **bohaté skúsenosti a komparatívnu výhodu**. Okrem toho sa podarilo poskytnúť materiálo-technické vybavenie pre **1541 farmárov a farmárokov**, ako aj poskytnúť odborné školenia pre takmer **300 farmárov a farmárokov**.

Pri plnení cieľa „**podporiť tvorbu pracovných miest prostredníctvom udržateľného ekonomického rozvoja**“ sa podarilo vytvoriť **446 nových pracovných miest**, bolo podporených **262 mikro, malých a stredných podnikov a startupov**. Taktiež sa podarilo

podporiť a zabezpečiť prístup na trh **220 začínajúcim podnikateľom a podnikateľkám**, ako aj **vytvoriť jeden inovatívny hub**.

Moldavsko

Slovenská republika realizuje aktivity rozvojovej spolupráce v Moldavskej republike už od roku **2009**. Cieľom podpory je **budovanie stabilného a demokraticky fungujúceho štátu a zlepšenie životných podmienok pre jeho obyvateľov**. V období rokov 2019 – 2024 krajina prešla sériou zmien. Bolo to najmä obdobie viacerých nadväzujúcich kríz, ktorým krajina, obyvateľstvo a jej politická reprezentácia museli čeliť. Z každej z týchto kríz však krajina vyšla objektívne silnejšia, čo je z veľkej časti výsledkom koordinovanej pomoci medzinárodného spoločenstva a taktiež realizácie náročných politických rozhodnutí a ekonomických reforiem.

V prvom rade to bola **pandémia COVID-19**, ktorá už od roku 2020 sužovala obyvateľov a vzhľadom na slabú úroveň zdravotníctva, najmä v regiónoch, boli následky veľmi citelné aj v nasledujúcich rokoch. V reakcii na túto krízu Slovenská republika **flexibilne presmerovala** niektoré svoje rozvojové výzvy v Moldavsku na boj s dôsledkami pandémie a zároveň poskytla aj materiálnu a finančnú humanitárnu pomoc, **ako vôbec druhá krajina na svete**. Jednalo sa najmä o projekty mikrograntovej schémy a taktiež o finančné príspevky. V neskoršej fáze to bolo **darovanie vysoko kvalitných PCR testov slovenskej výroby**, adresne určených pre špecializované zdravotnícke zariadenia.

Ďalšou v poradí bola **energetická kríza**, ktorá sa na základe zhoršených vzťahov medzi Moldavskom a Ruskou federáciou začala prehľbovať už v roku 2021. Na jej základe bolo Moldavsko nútené **diverzifikovať energetické toky a znížiť závislosť od ruských energetických nosičov** na minimum. Mnohé dôležité kroky v oblasti energetiky boli ešte umocnené aj následným vojenským konfliktom, kedy bola krajina prinútená urýchlene dokončiť viaceré energetické prepojenia s krajinami EÚ. Takéto rozhodnutie nebolo z pohľadu Moldavska jednoduché, keďže znamenalo **skokový nárast cien energií** oproti lacným ruským surovinám. Z pohľadu Slovenska bolo preto dôležité realizovať projekty v oblasti **zvyšovania energetickej efektívnosti budov**, či vytvorenia **národného fondu znižovania energetickej zraniteľnosti**, ktorý dodnes slúži na **kompenzáciu zvýšených cien energií pre najzraniteľnejšie vrstvy obyvateľstva**. Obidva projekty boli realizované v úzkej spolupráci s Rozvojovým programom Organizácie spojených národov (UNDP). V roku 2023 bol taktiež poskytnutý finančný príspevok SR pre Ministerstvo energetiky Moldavskej republiky (prostredníctvom medzinárodnej organizácie Energy Community Secretariat - ECS) vo výške 375 tisíc eur. Účelom podpory bolo zlepšenie energetickej efektívnosti najvyššej rezidenčnej budovy v meste Balti. Zlepšovanie energetickej efektívnosti rezidenčných, či štátnych budov bude nepochybne **moldavská priorita aj do budúcnosti**.

Ostatnou krízou v Moldavsku bola **utečenecká kríza**, ktorá vznikla taktiež v dôsledku vojenského konfliktu a dohnala desaťtisíce Ukrajincov k rozhodnutiu opustiť svoju krajinu

a utiecť do niektorej zo susedných krajín. V Moldavsku prebývalo v určitom momente **najviac ukrajinských utečencov na svete na počet obyvateľov**, čo výrazne ovplyvnilo schopnosť poskytovania základných služieb zo strany štátu a to opäť najmä vo vidieckych oblastiach. Tieto komplikácie boli taktiež riešené formou urgentnej pomoci od medzinárodných donorov, či mimovládneho sektora, v koordinácii s vládny krízovým štábom. Zo strany SR bola významná **humanitárna materiálna a finančná pomoc**, ktorá bola odovzdaná počas pracovných návštev prezidentky SR, resp. ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, adresne určená pre potreby tisícok utečencov núdzovo prebývajúcich v areáli výstaviska v Kišiňove.

Všetky tieto udalosti nepochybne upevnili presvedčenie moldavských autorít, že smerovanie krajiny musí byť spojené s európskym smerovaním a predovšetkým so vstupom do EÚ. Napriek neľahkej situácii vláda využila správny moment a v roku 2022 dokázala v rekordne rýchлом čase skompletizovať a **podat' oficiálnu prihlášku do EÚ**. V roku 2024 už Brusel oficiálne potvrdil **otvorenie prístupových rokovaní pre Moldavsko**, čo by sa ešte niekoľko rokov naspäť zdalo ako prakticky nemožné. Tento krok zároveň **otvára do budúcnosti, v rámci poskytovania ODA SR, nové možnosti na zdieľanie transformačných skúseností z prístupových procesov**, ktoré SR absolvovala pred vyše 20 rokmi.

Z pohľadu samotnej ODA SR sa od roku 2021 začala dostávať do popredia aj nová priorita, ktorá vychádza z dlhoročných skúseností SR v oblasti lesného hospodárstva, zalesňovania a ochrany životného prostredia. Keďže je Moldavsko jedna z **najredšie zalesnených krajín v Európe**, z tejto témy stala aj jedna z priorít vtedajšej novej vlády a taktiež osobná téma prezidentky Moldavskej republiky (program výsadby **100 000 hektárov nového lesného porastu do roku 2030**). Slovensko sa tak dostalo do spoločnosti aj oveľa väčších štátov, kde však mohlo poskytnúť veľmi hodnotné vedomosti. Spustených bolo niekoľko projektov s Národným lesníckym centrom SR, či Slovenskou katolíckou charitou, zameraných na zdieľanie skúseností a dobrých príkladov a taktiež študijné návštevy moldavských odborníkov u svojich slovenských náprotivkov. Výsledkom je začatie dlhodobej spolupráce, ktorá už začína mať prvé výsledky a okrem desiatok hektárov nových vysadených lesných plôch už boli v Moldavsku zavedené aj viaceré inovatívne postupy, ktoré majú korene na Slovensku.

Významným počinom z pohľadu SAMRS bola úspešná realizácia tzv. **Pillar Assessment**, čím agentúra získala od Európskej Komisie oprávnenie implementovať a dohliadať na realizáciu rozvojových projektov financovaných z fondov EÚ. Uvedená skutočnosť umožnila SAMRS ešte novembri 2021 podpísať dohodu na realizáciu prvého projektu delegovanej spolupráce EÚ v Moldavsku, ktorý sa oficiálne začal v roku 2022 a bol úspešne ukončený v prvom štvrtroku 2024.

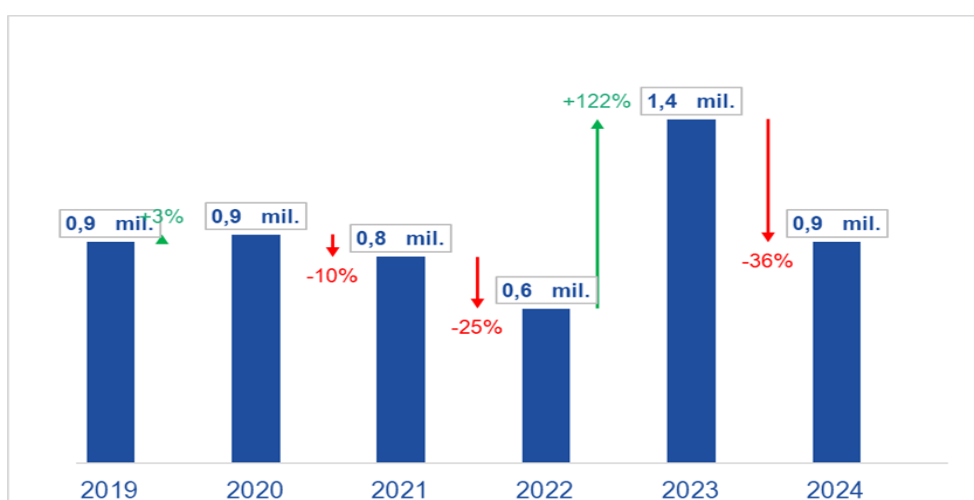
V Moldavsku bol od roku 2020 realizovaný aj program **UNDP Slovak Challenge Fund**, ktorý sa zameriaval na podporu slovenských start-upov a malých podnikov s inovatívnym charakterom. Vo svojej podstate išlo o zapájanie podnikateľov do rozvojovej spolupráce, keďže v rámci realizovaných projektov prijímatelia grantov prezentovali svoje inovatívne produkty a služby s cieľom zlepšenia životných podmienok pre obyvateľov Moldavska. Počas obdobia

2021 – 2023 bolo realizovaných 6 projektov v sektoroch udržateľného využívania prírodných zdrojov, poľnohospodárstva, podpory cestovného ruchu, atď.

V roku 2023 bol spustený aj dlhodobý projekt tzv. **Strategického partnerstva**, čo je momentálne možné označiť ako „vlajková loď“ ODA SR v Moldavsku. Projekt v oblasti agro-potravinárstva a podpory malých a stredných podnikateľov nadväzuje svojimi aktivitami na už ukončený obdobný projekt z rokov 2020 - 2022. Rozložený je do dvoch fáz (1. fáza-3 roky, 2. fáza-2 roky) v celkovej hodnote **1 000 000 eur**.

Celkovo SR poskytla v posledných šiestich rokoch Moldavsku pomoc vo výške **5,5 mil. EUR**, z čoho 146 tisíc (2,7 %) bolo v súvislosti s pandémiou COVID-19.

ODA SR do Moldavska v období 2019 – 2024

Najväčšia časť rozvojovej pomoci do Moldavska smerovala v sledovanom období do sektora **Infraštruktúra a udržateľnosť** (22 %), významnú časť pomoci tvorila aj podpora **Občianskej spoločnosti** (18 %)

Sektorová štruktúra ODA do Moldavska v období 2019 – 2024

Sektorová priorita	ODA (2019 - 2024)	Podiel
Zdravie	340 736	6,2%
z toho: Covid-19	146 486	2,7%
Vzdelávanie	789 593	14,5%
z toho: Štipendiá	243 340	4,5%
Občianska spoločnosť	974 934	17,8%
Infraštruktúra a udržateľnosť	1 176 881	21,5%
Poľnohospodárstvo	13 170	0,2%
Trhové prostredie	-	0,0%
Humanitárna pomoc	172 754	3,2%

Ostatné	1 994 541	36,5%
SPOLU	5 462 609	100%

V rámci celého sledovaného obdobia bolo najviac projektov realizovaných v prioritných oblasti Dobré zdravie a Infraštruktúra a udržateľnosť (zhodne po 41 intervencií).

Počet a sektorová štruktúra projektových intervencií v Moldavsku (2019 – 2024)

Sektorová priorita/oblasť rozvojovej spolupráce	2019 - 2024
Kvalitné vzdelávanie	32
Dobré zdravie	41
Infraštruktúra a udržateľné využívanie prírodných zdrojov	23
Dobrá správa vecí verejných a budovanie občianskej spoločnosti	41
Potravinová bezpečnosť a poľnohospodárstvo	3
Humanitárna pomoc	3
Ostatné	32
SPOLU	175

Strednodobá stratégia, ako aj príslušný CSP definovali hlavné ciele, ktorými SR prispievala k udržateľnému rozvoju a k transformačným a reformným procesom. Realizované projektové intervencie v období 2019 – 2024 obsahovali merateľné ukazovatele, ktorých cieľom bolo prispievať k napĺňaniu troch hlavných cieľov definovaných v CSP. Nasledujúce výsledky vo forme merateľných ukazovateľov boli zozbierané z jednotlivých záverečných správ dotačných projektov, ktoré boli odovzdané realizátormi projektov po ich ukončení.

V rámci cieľa **“podporiť budovanie demokratického Moldavska s efektívne fungujúcou štátnou správou, samosprávou a silnou občianskou spoločnosťou zdieľaním transformačných skúseností Slovenskej republiky”** bola v rámci realizovaných projektov poskytnutá asistencia **30 samosprávam**, ktoré s pomocou projektových aktivít zaviedli opatrenia, ktoré zvýšili efektívnosť poskytovaných služieb a zvýšili transparentnosť. Zavedených bolo aj **5 konkrétnych opatrení** v boji proti korupcii. Zároveň bolo počas realizácie projektov vypracovaných **70 legislatívnych opatrení**, alebo iných materiálov podobného charakteru. Projekty ODA SR pomohli vzniku 2 nových “grass roots” organizácií a pomohli v rozvoji ďalším **6 mládežníckym organizáciám** a taktiež **1 lokálnemu informačnému médiu v regióne Gagauzsko**. Počas realizácie projektov bolo podporených **22 aktivít**, ktoré napomáhali budovaniu dôvery, bezpečnosti a medzikomunitného dialógu. Celkovo bolo do realizácie projektov priamo, či nepriamo zapojených **13 935 obyvateľov**.

Pri plnení cieľa **“zlepšiť kvalitu života a zdravia obyvateľov Moldavska prostredníctvom efektívneho a udržateľného manažmentu vodných a iných prírodných zdrojov,**

odpadového hospodárstva a ochrany životného prostredia” bol počas realizácie projektov zabezpečený prístup k infraštruktúre pitnej vody, sanitácie, alebo odpadového hospodárstva pre **38 402 obyvateľov** a taktiež pre **27 škôl, materských škôl, či iných inštitúcií**. Zároveň bolo vypracovaných **6 modelov** vývoja environmentálnych ukazovateľov ovplyvnených zmenou klímy a **7 modelov** preventívneho vyhodnocovania rizík, včasného varovania, či pripravenosti na zvládanie mimoriadnych udalostí spôsobených zmenou klímy. Projekty priniesli aj **3 konkrétne prijaté metodiky, či smernice** v oblasti udržateľného nakladania s vodou, a odpadmi, ktoré boli prijaté miestnymi samosprávami. V neposlednom rade bolo zapojených **234 obyvateľov** do konkrétnych aktivít prispievajúcich k zlepšeniu životného prostredia a taktiež **3254 obyvateľov** bolo zapojených do aktivít na zvyšovanie environmentálneho povedomia.

Pri implementácii rozvojových aktivít v rámci naplňania cieľa **“zlepšiť výkonnosť podnikateľského sektora prostredníctvom podpory zavádzania inovácií v malých a stredných podnikoch a podpory udržateľnej zamestnanosti”** bolo v súvislosti s projektovými aktivitami založených **6 nových firiem** a vytvorených **23 nových pracovných miest**. Taktiež bolo zavedených **41 inovácií** v procesnom, výrobnom, či produktovom segmente a založených **5 partnerstiev** medzi univerzitami a ekonomickými subjektami. Projektové aktivity taktiež obsahovali **48 vzdelávacích kurzov**, ktoré pomohli k získaniu vedomostí súvisiacich s rozvojom podnikania, či uplatnenia sa na trhu pre **1 011 obyvateľov**.

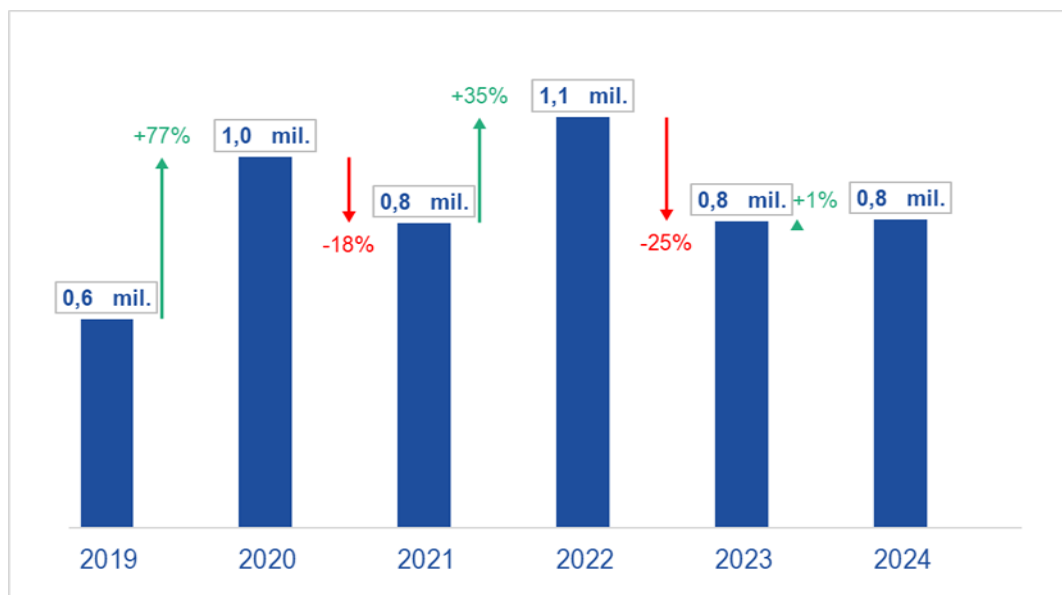
V hodnotenom období boli zaznamenané aj iné významné výsledky projektov. Založených bolo **5 klientskych centier** z prostriedkov SlovakAid a ďalších **12 centier** v spolupráci s USAID, s využitím slovenskej expertízy. Zakúpený bol **1 úžitkový automobil** na podporu podnikateľského subjektu, **2 automobily** na zber odpadu a **2 multifunkčné traktory**. Vymenených alebo novo inštalovaných bolo **2000 m vodovodných, 4010 m kanalizačných a 225 m plynových potrubí** a vyčistených **400 m riečneho koryta**. Zároveň bolo poskytnutých **17 vodovodných filtrov** pre školské jedálne a postavená bola **1 vodná veža**. Zakúpených bolo aj **viac ako 100 kontajnerov** na zber elektronického, plastového alebo komunálneho odpadu. V rámci boja proti **pandémii Covid-19** bolo zakúpených **5 multifunkčných postelí, 20 pulzných oximetrov, 21 automatizovaných injekčných púmp, 3 kyslíkové koncentrátory, 14 video laryngoskopov 1 laboratórna centrifúga a množstvo spotrebného materiálu**. Zo zdravotníckeho sektoru bolo mimo obdobia pandémie zakúpených a nainštalovaných aj **5 pohotovostných srdcových defibrilátorov** v priestoroch zdravotných kliník v Kišiňove. Unikátnym výsledkom je vytýčenie a zanesenie do máp viac ako **25 km dlhého turistického chodníka** vedúceho na vrchol najvyššej hory v Moldavsku. V neposlednom rade je taktiež potrebné spomenúť viac ako **15 000 sadeníc** rôznych druhov stromov, ktoré boli vysadené za účelom zalesňovania, či strednodobej investície do rýchlorastúceho palivového dreva.

Gruzínsko

Gruzínsko patrí medzi partnerské krajiny ODA SR už od roku 2008 a dlhodobo bolo premiantom spomedzi krajín Východného partnerstva v oblasti pokroku v eurointegračnom procese. Aj to bol jeden z dôvodov, prečo SR pri tvorbe Stratégie 2019 – 2024 prikrčila k povýšeniu Gruzínska z úrovne partnerskej krajiny na programovú krajinu. Cieľom ODA SR bol rozvoj Gruzínska s využitím vlastných reformných a expertných skúseností, podpora vnútorných vysídlelcov odídených z odštiepeneckých regiónov a taktiež trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov. Za účelom bližšej špecifikácie cieľov bol vypracovaný samostatný strategický dokument na obdobie 2021 – 2023, ktorého platnosť bola zároveň so Strednodobou stratégiou predĺžená do 2024. Na zastupiteľskom úrade v Tbilisi bola od roku 2019 zriadená aj pozícia rozvojového diplomata, ktorý vo svojej funkcii pôsobil do júna 2024. Po parlamentných voľbách v roku 2024 nastala zložitá situácia z pohľadu donorov a ich lokálnych rozvojových partnerov. Gruzínske autority totiž prijali legislatívu, ktorá značne obmedzuje realizáciu rozvojových projektov a umelo administratívne predlžuje lehoty na rozhodovanie o schválení realizácie akéhokoľvek rozvojového projektu. Mnoho donorov z tohto dôvodu zvažuje, či ich aktivity v Gruzínsku budú aj naďalej pokračovať s podmienkami, ktoré stanovili gruzínske autority alebo či rozvojovú pomoc do krajiny zastavia. Vzhľadom na pozíciu Gruzínska ako programovej krajiny sa touto situáciou bude musieť čoskoro seriózne zaoberať aj SR.

V posledných dvoch rokoch aktuálneho programovacieho obdobia sa ODA do Gruzínska pohybovala na úrovni 0,8 mil. EUR, maximálnu hodnotu dosiahla v roku 2022 (1,1 mil. EUR). Celkovo SR poskytla za posledných 6 rokov Gruzínsku pomoc vo výške takmer 5,1 mil. EUR.

ODA SR do Gruzínska v období 2019 – 2024

Z pohľadu sektorovej štruktúry bola najväčšia časť (viac ako polovica) aktivít rozvojovej spolupráce do Gruzínska v celom sledovanom období určená na podporu Občianskej spoločnosti. Druhým najvýznamnejším sektorom, na ktorý sa zamerala slovenská rozvojová

pomoc, bola oblasť Infraštruktúry a udržateľnosti (17 % v roku 2024, resp. 16 % v celom sledovanom období).

Sektorová štruktúra ODA SR do Gruzínska v období 2019 – 2024

Sektorová priorita	ODA (2019 - 2024)	Podiel
Zdravie	138 811	2,7%
z toho: Covid-19	9 989	0,2%
Vzdelávanie	463 781	9,1%
z toho: Štipendiá	176 178	3,5%
Občianska spoločnosť	2 825 168	55,5%
Infraštruktúra a udržateľnosť	795 497	15,6%
Poľnohospodárstvo	26 431	0,5%
Trhové prostredie	-	0,0%
Humanitárna pomoc	10 000	0,2%
Ostatné	826 321	16,2%
SPOLU	5 086 009	100%

Z pohľadu počtu realizovaných projektových intervencií sa ich v sledovanom období v Gruzínsku realizovalo najviac v rámci sektorovej priority **Kvalitné vzdelávanie** (47 intervencií), nasledované sektorom **Infraštruktúra a udržateľné využívanie prírodných zdrojov** (37 intervencií).

Strednodobá stratégia, ako aj príslušný CSP definovali hlavné ciele, ktorými SR prispievala k udržateľnému rozvoju a k transformačným a reformným procesom. Realizované projektové intervencie v období 2019 – 2024 obsahovali merateľné ukazovatele, ktorých cieľom bolo prispievať k napĺňaniu troch hlavných cieľov definovaných v CSP. Nasledujúce výsledky vo forme merateľných ukazovateľov boli zozbierané z jednotlivých záverečných správ dotačných projektov, ktoré boli odovzdané realizátormi projektov po ich ukončení.

V rámci cieľa „**podporiť budovanie stabilného a demokratického Gruzínska s efektívne fungujúcou štátnou správou, samosprávou a silnou občianskou spoločnosťou odovzdávaním transformačných skúseností SR**“ sa zlepšilo sociálne postavenie **1843 obyvateľom** v dôsledku zavedených opatrení a **6511** občanov Gruzínska sa podieľalo na tvorbe, implementácii a kontrole verejných politík. Bolo vytvorených **8 opatrení** v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa zaviedli do praxe. Slovenská republika podporila **7 mládežníckych** iniciatív a taktiež sa podieľala na 6 aktivitách, ktoré budovali občiansku dôveru a bezpečnosť. Cez slovenskú rozvojovú spoluprácu v Gruzínsku boli **vytvorené 3 nové** občianske “grassroots” organizácie. V rámci spolupráce bolo do praxe zavedených **8 legislatívnych opatrení** v oblasti sociálnej politiky a zároveň bolo realizovaných **8 aktivít** na budovanie občianskej dôvery a bezpečnosti a na posilnenie medzi komunitného dialógu a spolupráce.

K plneniu cieľa „**zlepšiť kvalitu života a zdravia obyvateľov Gruzínska prostredníctvom efektívneho a udržateľného manažmentu vodných a iných prírodných zdrojov,**

odpadového hospodárstva a ochrany životného prostredia“ prispeli aktivity, v dôsledku ktorých **7286 obyvateľov** a **27 inštitúcií** Gruzínska získalo lepší prístup k infraštruktúre pitnej vody, sanitácie a odpadového hospodárstva a **1402 obyvateľov** bolo zapojených do aktivít, ktoré prispievajú k zlepšeniu životného prostredia. Počas hodnoteného obdobia sa podarilo vyškoliť **114 obyvateľov** prostredníctvom odborných školení v oblasti ochrany prírody, bolo prijatých **8 usmernení** v oblasti vody, sanitácie a odpadového hospodárstva a boli vypracované **4** monitorovacie správy a analýza o rizikách.

Výsledky projektových rozvojových intervencií prispievajúcich k plneniu cieľa „**zlepšiť výkonnosť podnikateľského sektora prostredníctvom podpory zavádzania inovácií v malých a stredných podnikoch a podpory udržateľnej zamestnanosti**“ zahŕňali **422** vyškolených absolventov, **21** uskutočnených kurzov zameraných na získavanie špecifických zručností s rozvojom podnikania a uplatnenia na trhu práce, **10** nových vytvorených pracovných miest, **20** procesných alebo výrobných inovácií a **2** nové partnerstvá medzi vzdelávacími inštitúciami a ekonomickými subjektmi.

Pri implementácii projektov v Gruzínsku boli v rámci merateľných ukazovateľov dosiahnuté aj iné významné výsledky. Počas sledovaného obdobia boli zrekonštruované schodiská, izby, školy pre deti so zdravotným znevýhodnením, telocvične, školské ihriská pre viac ako **300** detí. Bolo vybudovaných **10** materských škôl pre **385** detí, detské ihriská pre **10** materských škôl s viac ako **280** deťmi, šatne a sprchy, lezecká stena, futbalové ihrisko pre viac ako **1 000** detí. V rámci podpory digitálneho vzdelávania bola vybavená počítačová učebňa **20** počítačmi, **12** tabletmi, **2** tlačiarňami a bol zriadený výučbový program pre **50** zdravotne znevýhodnených osôb. Bolo vybudovaných viac ako **3 149** metrov vodovodného potrubia a **450** metrov prístupových ciest, bola vykonaná rekonštrukcia vodovodného pripojenia pre viac ako **49** domácností.

Západný Balkán

Oblasť západného Balkánu bola prvou prioritnou oblasťou, kde sa už od roku 2003 realizujú projekty v rámci Slovenskej oficiálnej rozvojovej spolupráce (ODA SR). Od roku 2023 sa však už nevyhlasuje samostatná dotačná výzva pre západný Balkán, čo súvisí s rozvojom tohto regiónu za posledných 20 rokov. Stále sú však realizované projekty prostredníctvom rozvojových nástrojov, ako mikrogranty, finančné príspevky, program na zdieľanie slovenskej expertízy (SSE), či štipendijná podpora študentov VŠ. V roku 2024 bol v Bosne a Hercegovine a v Srbsku realizovaný aj program UNDP Slovak Challenge Fund, zameraný na podporu inovatívnych slovenských start-upov a ich zapojenie do rozvojovej spolupráce. Projekty ODA SR sú implementované v Albánsku, Srbsku, Severnom Macedónsku, Čiernej Hore a v Kosove⁵. Okrem Národného konventu o Európskej únii v Albánsku (a v minulosti aj v Severnom Macedónsku či Čiernej Hore) boli projekty zamerané na udržateľné využívanie prírodných zdrojov, školstvo, zdravotníctvo a podporu tvorby trhového prostredia. V regióne západného Balkánu bolo výrazne aktívne Ministerstvo financií SR, ktoré v rámci spolupráce s UNDP

⁵ v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova

realizovalo viacero aktivít zameraných na odovzdávanie skúseností. Bližšie informácie o týchto aktivitách sa nachádzajú nižšie v časti venovanej jednotlivým realizátorom rozvojovej spolupráce.

Teritoriálna štruktúra ODA do regiónu Západný Balkán v rokoch 2019 – 2024

Krajina	2019	2020	2021	2022	2023	2024	SPOLU	Podiel
Srbsko	1,199	16,938	1,522	7,800	1,282	1,464	30,204	78,9%
Bosna a Hercegovina	0,463	0,363	0,297	0,326	0,259	0,249	1,957	5,1%
Albánsko	0,458	0,467	0,224	0,182	0,167	0,083	1,581	4,1%
Čierna Hora	0,065	0,089	1,074	0,054	0,020	0,016	1,318	3,4%
Kosovo	0,257	0,232	0,238	0,306	0,421	0,303	1,757	4,6%
Severné Macedónsko	0,260	0,245	0,259	0,185	0,198	0,327	1,475	3,9%
SPOLU	2,703	18,334	3,614	8,853	2,348	2,441	38,292	100,0%

Srbsko je najväčším recipientom slovenskej ODA na Západnom Balkáne a to aj pri kumulatívnom pohľade na aktuálne programovacie obdobie, aj keď celkový objem pomoci (30,2 mil. EUR) je okrem darovania vakcín v roku 2022, výrazne ovplyvnený aj **odpustením dlhu vo výške 16 mil. EUR** v roku 2020. Z ostatných krajín v regióne sa poskytlo najviac pomoci do **Bosny a Hercegoviny** (5,1 %) a **Albánska** (4,1%).

Rozsah pomoci **Čiernej Hore** je významne ovplyvnená **odpustením dlhu v roku 2021** vo výške 0,96 mil. EUR.

Z celkovej pomoci poskytnutej regiónu v rokoch 2019 – 2024 predstavoval odpustený dlh takmer polovicu (44 %) a pomoc v súvislosti s COVID-19 necelú pätinu (18 %) celkových výdavkov. Poskytnuté štipendiá predstavujú 14 % celkového objemu pomoci. Z projektovo orientovanej pomoci boli najviac podporené priority **Občianska spoločnosť** (6 %) a **Zdravie** (3,2 %).

Sektorová štruktúra ODA na západnom Balkáne (2019 – 2024)

Sektorová priorita	ODA (2019-2024)	Podiel
Zdravie	8 044 989	21,0%
<i>z toho: Covid-19</i>	<i>6 832 658</i>	<i>17,8%</i>
Vzdelávanie	6 113 979	16,0%
<i>z toho: Štipendiá</i>	<i>5 347 659</i>	<i>14,0%</i>
Občianska spoločnosť	2 396 239	6,3%
Infraštruktúra a udržateľnosť	635 648	1,7%
Poľnohospodárstvo	334 050	0,9%
Trhové prostredie	161 770	0,4%
Humanitárna pomoc	815 405	2,1%
Odpustenie dlhu	16 954 765	44,3%
Ostatné	2 835 321	7,4%
SPOLU	38 292 166	100%

Z pohľadu počtu realizovaných projektových intervencií sa ich v sledovanom období 2019 – 2024 najviac realizovalo v **Bosne a Hercegovine** (111), **Srbsku** (106) a **Albánsku** (81).

Počet projektových intervencií na západnom Balkáne (2019 – 2024)

Krajina	2019 - 2024
Bosna a Hercegovina	111
Srbsko	106
Albánsko	81
Severné Macedónsko	55
Kosovo	41
Čierna Hora	34
SPOLU	428

Východné partnerstvo

Ukrajina, hoci nebola v rámci Stratégie definovaná, ako programová krajina, je najväčším recipientom slovenskej ODA nielen spomedzi krajín Východného partnerstva, ale aj vôbec. Pri kumulatívnom pohľade na aktuálne programovacie obdobie to bolo 31,3 mil. EUR, avšak 87 % celkovej poskytnutej pomoci pripadá na posledné tri roky, čo bolo spôsobené vojenským konfliktom od roku 2022. Informácie o aktivitách v **Moldavsku** a **Gruzínsku** sú uvedené v kapitole vyššie v časti venovanej programovým krajinám. Do krajín ako **Arménsko**, **Bielorusko** a **Azerbajdžan** smerovala v sledovanom období pomoc vo výške 6% z celkového objemu, z toho do Azerbajdžanu iba 0,1% (štipendiá pre študentov). Vzhľadom na zložitú politickú situáciu v Bielorusku, bola v krajine poskytovaná rozvojová spolupráca prostredníctvom finančných príspevkov, ktoré boli primárne určené na podporu občianskej spoločnosti. Taktiež bolo poskytnutých 14 vládnych štipendií a realizovaných 8 mikrograntov zameraných na sociálne a zdravotnícke projekty a taktiež podporu občianskej spoločnosti. V Arménsku išlo najmä o finančnú a materiálnu humanitárnu pomoc v súvislosti s humanitárnou situáciou presídlených osôb v dôsledku ozbrojeného konfliktu.

Teritoriálna štruktúra ODA do regiónu Východné partnerstvo v rokoch 2019 – 2024

Krajina	2019	2020	2021	2022	2023	2024	SPOLU	Podiel
Ukrajina	1,298	1,335	1,303	8,192	8,136	11,015	31,278	70,1%
Moldavsko	0,879	0,908	0,819	0,614	1,365	0,878	5,463	12,2%
Gruzínsko	0,556	0,987	0,812	1,093	0,817	0,822	5,086	11,4%
Arménsko	0,016	-	1,177	0,012	0,229	0,138	1,573	3,5%
Bielorusko	0,055	0,151	0,428	0,164	0,216	0,155	1,169	2,6%
Azerbajdžan	0,002	0,006	0,009	0,012	0,012	0,020	0,060	0,1%
SPOLU	2,806	3,387	4,549	10,087	10,774	13,027	44,629	100,0%

Z celkovej pomoci poskytnutej regiónu v rokoch 2019 – 2024 predstavovala humanitárna pomoc takmer štvrtinu (23,5 %) celkových výdavkov, z projektovo orientovanej pomoci najviac zdrojov smerovalo do sektora **Občianska spoločnosť** (31 %).

Sektorová štruktúra ODA do regiónu Východné partnerstvo (2019 – 2024)

Sektorová priorita	ODA (2019-2024)	Podiel
Zdravie	3 743 322	8,4%
<i>z toho: Covid-19</i>	1 703 200	3,8%
Vzdelávanie	3 400 564	7,6%
<i>z toho: Štipendiá</i>	2 301 314	5,2%
Občianska spoločnosť	13 838 603	31,0%
Infraštruktúra a udržateľnosť	3 069 382	6,9%
Poľnohospodárstvo	87 090	0,2%
Trhové prostredie	-	0,0%
Humanitárna pomoc	10 468 761	23,5%
Odpustenie dlhu	-	0,0%
Ostatné	10 021 330	22,5%
SPOLU	44 629 052	100%

V celom sledovanom období bolo najviac projektových intervencií realizovaných na **Ukrajine** (192), v **Moldavsku** (175) a **Gruzínsku** (145), čo zodpovedá nielen teritoriálnym prioritám definovaným v Strednodobej stratégii, ale aj situácii, ktorá bola ovplyvnená ruskou agresiou na Ukrajinu v roku 2022.

Počet projektových intervencií v krajinách Východného partnerstva (2019 – 2024)

Krajina	2019 - 2024
Ukrajina	192
Moldavsko	175
Gruzínsko	145
Bielorusko	45
Arménsko	3
SPOLU	560

Východná a subsaharská Afrika

V zmysle Stratégie Slovenská republika pokračovala v uplatňovaní regionálneho prístupu, ktorý spočíva v realizácii rozvojových aktivít v regiónoch subsaharskej Afriky, ako sú Burundi, Etiópia, Eritrea, Južný Sudán, Rwanda, Somálsko, Tanzánia a Uganda. Účelom týchto aktivít je zdieľanie a odovzdávanie skúsenosti a poznatkov medzi partnerskými krajinami, ako aj zlepšeníu sociálno-ekonomickému rozvoju vo východnej subsaharskej Afrike.

Keňa je najvýznamnejším prijímateľom slovenskej ODA v regióne aj v rámci celého sledovaného obdobia – smerovalo sem viac ako **41 %** celkového objemu pomoci do regiónu. Druhým najvýznamnejším prijímateľom slovenskej ODA v regióne bola **Tanzánia**, čo je však spôsobené takmer výlučne darovaním vakcín v hodnote 5,83 mil. EUR v roku 2022. Aj v prípade tretej **Rwandy** tvorilo darovanie vakcín takmer 95 % celkového objemu pomoci (2,84 mil. z 3,016 mil. EUR). Ďalšími významnejšími recipientmi v regióne boli **Somálsko, Južný Sudán a Etiópia**.

Teritoriálna štruktúra ODA do regiónu Východná subsaharská Afrika v rokoch 2019 – 2024

Údaje v mil. EUR

Krajina	2019	2020	2021	2022	2023	2024	SPOLU	Podiel
Keňa	2,352	0,958	1,963	1,417	1,010	1,199	8,900	41,1%
Tanzánia	-	0,140	-	5,890	-	0,004	6,034	27,9%
Rwanda	0,025	0,063	2,912	0,014	0,001	-	3,016	13,9%
Somálsko	-	0,637	0,065	0,113	0,204	0,142	1,162	5,4%
Južný Sudán	0,303	0,359	0,140	0,077	0,100	-	0,980	4,5%
Etiópia	0,171	0,237	0,113	0,197	0,041	0,057	0,817	3,8%
Uganda	0,067	0,126	0,151	0,037	0,036	0,047	0,464	2,1%
Sudán	0,005	0,036	0,027	0,044	0,064	0,086	0,262	1,2%
Burundi	0,005	0,002	-	-	-	-	0,007	0,0%
Regionálna pomoc	0,020	-	-	-	-	-	0,020	0,1%
SPOLU	2,949	2,558	5,372	7,789	1,457	1,535	21,661	100,0%

Štruktúra pomoci v rokoch 2019 – 2024 je ovplyvnená výdavkami v súvislosti s bojom proti **COVID-19** v celkovej výške **9,2 mil. EUR** (Tanzánia 5,8 mil. EUR, Rwanda 2,8 mil. EUR, Keňa 0,5 mil. EUR) – tieto predstavovali spolu viac ako 42 % celkovej bilaterálnej ODA do

regiónu. Zo sektorových priorít bola najviac podporená oblasť **Vzdelávanie** (18 %, z čoho viac ako štvrtinu tvorili štipendiá) a **Poľnohospodárstvo** (11 %).

Sektorová štruktúra ODA v regióne Východná subsaharská Afrika (2019 – 2024)

Sektorová priorita	ODA (2019-2024)	Podiel
Zdravie	10 941 823	50,5%
<i>z toho: Covid-19</i>	9 168 038	42,3%
Vzdelávanie	3 906 181	18,0%
<i>z toho: Štipendiá</i>	1 052 426	4,9%
Občianska spoločnosť	485 083	2,2%
Infraštruktúra a udržateľnosť	86 453	0,4%
Poľnohospodárstvo	2 384 491	11,0%
Trhové prostredie	-	0,0%
Humanitárna pomoc	390 306	1,8%
Odpustenie dlhu	616 636	2,8%
Ostatné	2 850 247	13,2%
SPOLU	21 661 219	100%

Počet realizovaných intervencií je výrazne v prospech v **Kení** (198), čo priamo súvisí s postavením Kene ako programovej krajiny v systéme ODA SR. Nasledujú **Etiópia** (23) a **Južný Sudán** (13).

Počet projektových intervencií vo Východnej subsaharskej Afrike (2019 – 2024)

Krajina	2019 - 2024
Keňa	198
Etiópia	23
Južný Sudán	13
Uganda	5
Rwanda	5
Tanzánia	3
Somálsko	2
Maurícius	1
Sudán	1
SPOLU	251

Blízky východ

Od vypuknutia migračnej a utečeneckej krízy sa SR intenzívne zapája do humanitárnych aktivít reagujúcich na dôsledky ozbrojených konfliktov. SR sa zároveň sústreďuje na riešenie príčin vzniku migrácie prostredníctvom zlepšovania životných podmienok obyvateľov (skvalitnenie infraštruktúry, vzdelávania a zdravotníctva), ako aj zlepšením perspektív na uplatnenie sa v ich domovských komunitách (tvorba zručností pre trh práce a skvalitňovanie podnikateľského prostredia). Osobitná pozornosť je venovaná zlepšovaniu životných podmienok utečencov s cieľom napomáhať pri ich dočasnom pobyte v hostiteľských krajinách, respektíve s návratom do krajín ich pôvodu po ukončení konfliktu. Zameranie rozvojovej spolupráce SR v regióne Blízkeho východu je v súlade so strategickými dokumentami EÚ pre jednotlivé krajiny⁶.

Dlhodobý charakter krízy na Blízkom východe zároveň vyžaduje účinné prepojenie humanitárnych a rozvojových aktivít (humanitárny a rozvojový nexus). Cieľom pôsobenia je prispievať k úsiliu o stabilizáciu politicko-bezpečnostnej situácie krajín v regióne, obnovu a rekonštrukciu krajín a budovanie infraštruktúry v identifikovaných sektoroch.

V rámci sledovaného obdobia 2019 – 2024 bol najväčším recipientom slovenskej ODA na Blízkom východe **Libanon**, kam smerovala viac ako tretina (34 %) celkových zdrojov. Na Irak a Sýriu pripadlo v sledovanom období 23, resp. 21 % celkovej ODA v regióne.

Teritoriálna štruktúra ODA do regiónu Blízky východ v rokoch 2019 – 2024

Údaje v mil. EUR

Krajina	2019	2020	2021	2022	2023	2024	SPOLU	Podiel
Libanon	0,642	0,299	0,904	0,463	0,479	0,311	3,099	33,7%
Sýria	0,134	0,089	0,421	0,282	0,712	0,471	2,109	22,9%
Irak	0,273	0,424	0,232	0,463	0,269	0,254	1,915	20,8%
Jemen	0,100	-	1,023	-	-	-	1,123	12,2%
Palestína	0,106	0,077	0,073	0,099	0,188	0,099	0,641	7,0%
Irán	0,112	-	0,010	0,010	0,030	0,040	0,202	2,2%
Jordánsko	0,005	0,006	0,014	0,024	0,031	0,039	0,119	1,3%
SPOLU	1,372	0,896	2,677	1,341	1,709	1,213	9,208	100,0%

Štruktúra pomoci v rámci celého sledovaného obdobia 2019 – 2024 je ovplyvnená výdavkami v súvislosti s bojom proti COVID-19 v celkovej výške 1,2 mil. EUR (Jemen a Libanon) – tieto predstavovali viac ako 13 % celkovej ODA v regióne. Významnú časť tvorila tiež **humanitárna pomoc**, ktorá prúdila najmä do Libanonu Iraku a Sýrie.

V rámci projektovo orientovanej pomoci smerovalo najviac zdrojov do sektora **Infraštruktúra a udržateľnosť** (30 %), Zdravie (12 % bez COVID-19) a **Vzdelávanie** (6,3 % bez štipendií).

⁶ Stratégia EÚ pre Irak prijatá v roku 2018; Stratégia EÚ pre Sýriu prijatá v roku 2017; Podpora Jordánska a Libanonu vychádza z osobitných kompaktov dohodnutých s EÚ v záujme podpory týchto krajín v kontexte hostovania sýrskych utečencov

Sektorová štruktúra ODA do regiónu Blízky východ (2019 – 2024)

Sektorová priorita	ODA (2019-2024)	Podiel
Zdravie	2 304 377	25,0%
<i>z toho: Covid-19</i>	<i>1 228 994</i>	13,3%
Vzdelávanie	2 098 434	22,8%
<i>z toho: Štipendiá</i>	<i>1 523 173</i>	16,5%
Občianska spoločnosť	125 402	1,4%
Infraštruktúra a udržateľnosť	2 755 762	29,9%
Poľnohospodárstvo	6 941	0,1%
Trhové prostredie	-	0,0%
Humanitárna pomoc	1 552 155	16,9%
Odpustenie dlhu	-	0,0%
Ostatné	364 964	4,0%
SPOLU	9 208 035	100%

V celom sledovanom období bolo najviac projektových intervencií uskutočnených v **Libanone** (46) a **Iraku** (29).

Počet projektových intervencií na Blízkom východe (2019 – 2024)

Krajina	2019 - 2024
Libanon	46
Irak	29
Sýria	19
Irán	7
Palestína	1
Jemen	1
Spolu	103

Afganistan

Slovensko pomáhalo Afganistanu prostredníctvom rozvojovej spolupráce už od roku 2003, teda od jej úplných počiatkov. Afganistan bol dlhodobo v centre pozornosti a v rokoch 2014-2018 bol jednou z troch programových krajín SlovakAid. Hoci bol Afganistan v texte Stratégie označený ako jeden z prioritných regiónov, postupom času bolo upustené od poskytovania rozvojovej spolupráce v tomto teritóriu. Dôvodom bola zhoršujúca sa bezpečnostná situácia, čo viedlo k zastaveniu samostatných projektových výziev pre túto krajinu zo strany SAMRS už v roku 2021. So zhoršujúcou sa bezpečnostnou situáciou boli rozvojové aktivity čiastočne redukované a v zmysle Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR na roky 2019-2023 bola spolupráca realizovaná len v sektore vzdelávania. Situácia vyvrcholila v roku 2022 odchodom RSM NATO z krajiny a prakticky okamžitým návratom hnutia Taliban k moci. V rokoch 2019 a 2020 bolo v rámci relevantnej výzvy schválené po jednom dotačnom projekte v celkovej hodnote takmer 200 000 EUR a taktiež bola počas obidvoch rokov poskytnutá materiálna humanitárna pomoc v celkovej hodnote 123 000 EUR. Aj napriek zastaveniu realizácie dotačných projektov, poskytovanie rozvojovej spolupráce bolo ponechané na úrovni každoročných vládnych štipendií. Počas hodnotiaceho obdobia boli udelené štipendiá 41 uchádzačom v hodnote takmer 610 000 EUR. Vzhľadom na zlú bezpečnostnú situáciu v krajine je záujem o slovenské vládne štipendiá veľmi veľký. Každoročne ide o tisícky žiadostí.

7. Nástroje rozvojovej spolupráce SR

Nástroje rozvojovej spolupráce sú definované zákonom č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a pokrývajú rôzne modalities, ktorú sú využívané jednotlivými aktérmi. Spomínaný zákon definuje nasledovné nástroje:

- poskytnutie dotácie,
- poskytnutie finančného príspevku,
- zadanie zákazky,
- poskytnutie vedomostí a skúseností,
- darovanie hnutel'ného majetku štátu,
- vládne štipendium,
- odpustenie dlhu,
- poskytnutie zvýhodneného vývozného úveru,
- vykonávanie finančných nástrojov Európskej únie určených na rozvojovú spoluprácu
- ďalšie nástroje, o ktorých rozhodne vláda.

Dáta zo štatistického vykazovania výdavkov na rozvojovú spoluprácu v súlade s metodikou OECD/DAC, ktoré sú v tomto materiáli využité, však úplne nekorešpondujú s nástrojmi definovanými slovenskou legislatívou. Z tohto dôvodu sú v nižšie uvedenom prehľade tie nástroje, ktoré sú jednoznačne identifikovateľné a ktoré pokrývajú veľkú časť bilaterálnej rozvojovej spolupráce. Nástroje ako napríklad darovanie hnutel'ného majetku, darovanie vakcín proti Covid-19 a iné modalities sú zahrnuté v časti *Ostatné*.

Tabuľka výdavkov ODA SR podľa jednotlivých nástrojov (v mil. EUR)

Nástroj / rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Spolu
Dotácie	3,68	4,03	3,99	4,91	5,39	4,28	26,27
Finančné príspevky	3,02	1,41	2,05	2,07	2,80	4,97	16,33
Poskytnutie vedomostí a skúseností	0,10	0,01	0,02	0,02	0,04	0,02	0,21
Vládne štipendium	1,68	1,36	1,47	1,83	2,03	2,35	10,71
Odpustenie dlhu	0,00	16,61	0,96	0,00	0,00	7,91	25,48
Ostatné	10,80	10,01	22,42	29,93	25,01	15,96	114,14
Spolu	19,28	33,42	30,91	38,76	35,26	35,49	193,12

Dotácie

Dotácie predstavujú hlavný nástroj bilaterálnej rozvojovej spolupráce SAMRS. Efektívne prispievajú k dosahovaniu cieľov Strednodobej stratégie a zároveň sú predmetom neustáleho zlepšovania zo strany SAMRS. Nasledovný text sa sústreďí na stručný prehľad jednotlivých typov dotácií a spôsob ich využitia.

Dotácie na rozvojové projekty a **dotácie na humanitárne projekty** sú najviac zastúpenými formami dotácií v portfóliu SAMRS. Sú každoročne pridelované prostredníctvom niekoľkých vyhlásených výziev, ktoré sú sektorovo aj teritoriálne vymedzené pre určitú krajinu alebo región. O dotáciu sa môžu uchádzať rozpočtové, príspevkové a mimovládne organizácie so sídlom v SR. Dĺžka realizácie rozvojového projektu býva minimálne 12 a maximálne 25 kalendárnych mesiacov, pri humanitárnych projektoch je to 6 – 25 mesiacov. Z rozpočtu SAMRS je na dotácie na rozvojové a humanitárne projekty alokovaných približne 3,5 – 5,0 mil. EUR ročne.

Rozdiely medzi týmito dvomi typmi dotácií sú vo finančných pravidlách: zatiaľ čo na realizácii rozvojového projektu sa prijímatelia podieľajú spolufinancovaním 10 %, pri humanitárnych projektoch je rozpočet v plnej výške pokrytý grantom SlovakAid. Humanitárne projekty sú tiež zvýhodnené pri vyplácaní grantu. Do roku 2023 bola výška preddavku stanovená na 80 %, od roku 2024 je to až 90 % výšky grantu. Pri rozvojových projektoch je preddavok poskytovaný vo výške 50 %. Do roku 2023 mohli humanitárne projekty žiadať o grant v maximálnej výške

250 000 EUR⁷ a rozvojové projekty 200 000 EUR; od roku 2024 bol finančný limit zjednotený na sume 250 000 EUR pre oba typy dotácií.

Osobitnou kategóriou rozvojových projektov sú **dotácie na podporu strategických partnerstiev** v programových krajinách. Ide o významné projekty, ktoré majú k dispozícii viac finančných zdrojov a dlhšie obdobie na realizáciu. Doposiaľ boli podporené dve strategické partnerstvá: Zelený vektor pre moldavský agropotravinársky sektor (2023) a Digitalizácia základných a stredných škôl a zvýšenie digitálnej zručnosti učiteľov v kraji Machakos v Keni (2022). Obidva projekty boli plánované dvojfázovo na 5 rokov (I. fáza 3 roky; II. fáza 2 roky) s rozpočtom 1 000 000 EUR.

Dotácie na projekty budovania kapacít boli v sledovanom období poskytnuté v rokoch 2019, 2020, 2022 a 2023, pričom projekty boli zamerané na rozvoj kapacít členských organizácií združených v rámci Platformy rozvojových organizácií - Ambrela, ako aj celého systému rozvojovej spolupráce v SR.

Dotácie na projekty globálneho a rozvojového vzdelávania každoročne podporujú tému, ktorej podstatou je porozumenie globálnym témam a súvislostiam a zároveň aj rozvoj kritického myslenia. Cieľom dotačných projektov SAMRS je podporiť začleňovanie tejto problematiky do učebných plánov a osnov na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému, budovanie kapacít relevantných aktérov a zvyšovanie povedomia verejnosti o rozvojovej spolupráci. Spolu bolo v rokoch 2019 – 2024 poskytnutých 17 dotácií na projekty globálneho a rozvojového vzdelávania v celkovom objeme 603 965 EUR. Maximálna výška grantu sa od roku 2023 zvýšila z 30 000 EUR na 50 000 EUR.

Dotácie boli využité aj na **podporu projektov slovenských organizácií schválených v rámci rozvojových nástrojov Európskej komisie prostredníctvom poskytnutia spolufinancovania**. V rokoch 2019 – 2024 boli poskytnuté dotácie na spolufinancovanie ôsmich projektov na Slovensku a v krajinách západného Balkánu, Moldavska a Gruzínska. Výška poskytnutých dotácií sa pohybovala od 7 000 do 35 000 EUR, pričom celková suma dotácií dosiahla 130 294 EUR. Ich realizátormi boli slovenské mimovládne organizácie.

SAMRS každoročne vyhlasuje výzvy na **dotácie na vysielanie dobrovoľníkov a expertov – dobrovoľníkov do rozvojových krajín**. Cieľom vyslania dobrovoľníka je širšie zapájať ľudí do rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci, pričom prioritou dobrovoľníckej činnosti je podpora rozvojových intervencií a pomoc miestnym komunitám v partnerských krajinách. Vyslanie dobrovoľníkov (napr. humanitárnych pracovníkov) môže trvať 3 – 12 mesiacov, vyslanie expertov-dobrovoľníkov (napr. lekárov) 1 – 3 mesiace. V oboch prípadoch je podmienkou ich slovenská štátna príslušnosť. V rokoch 2019 – 2024 bolo zrealizovaných 78 projektov v celkovom objeme 813 077 EUR. Niektoré vyslania boli uskutočnené aj do krajín mimo teritoriálnych priorít Strednodobej stratégie (napr. Kambodža, Lesotho). Zároveň je to však v súčasnosti jediná dotačná schéma SAMRS, ktorá poskytuje grantovú podporu na prácu v najmenej rozvinutých krajinách (tzv. LDCs).

⁷ Výnimkou boli humanitárne výzvy pre Ukrajinu v roku 2022 s maximálnym limitom 333 000 EUR na jeden projekt.

Finančné príspevky

Finančné príspevky sú nástrojom rozvojovej spolupráce, ktorý poskytuje vysokú mieru flexibility a je často využívaným nástrojom pri rýchlej reakcii na vznik nepredvídaných situácií. V kontexte spôsobu poskytovania finančných príspevkov sú interne rozlišované dva druhy príspevkov. Ide o 1) finančné príspevky na základe rozhodnutia ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí a 2) finančné príspevky poskytované na základe žiadosti predloženej zastupiteľskému úradu SR. Tieto dva typy príspevkov sa od seba odlišujú spôsobom spracovania, ako aj výškou poskytovaného príspevku.

Finančné príspevky z rozhodnutia ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí

Poskytovanie finančných príspevkov na základe rozhodnutia ministra ZVEZ SR je z finančného hľadiska druhým najväčším nástrojom rozvojovej spolupráce SR (po dotáciách) – každoročne je poskytnutých niekoľko desiatok finančných príspevkov v celkovom objeme cca. 2 mil. EUR. Návrh na poskytnutie finančného príspevku predkladá na rozhodnutie ministrovi príslušný organizačný útvar MZVEZ po konzultácii so ZÚ SR v príslušnej krajine.

Ide o finančné príspevky poskytované výlučne zahraničným alebo medzinárodným subjektom, a to niekedy aj bez formálnej žiadosti. Tieto finančné príspevky sú vyplácané jednorazovo v plnej výške, pričom prijímateľ má povinnosť predložiť podrobné vyúčtovanie vynaložených výdavkov len na vyžiadanie. Vďaka svojmu nastaveniu sú finančné príspevky na základe rozhodnutia ministra najflexibilnejším nástrojom slovenskej ODA, umožňujúcim okamžite reagovať na nepredvídané udalosti vo svete. Veľká časť príspevkov poskytnutých v uplynulých rokoch preto mala humanitárny charakter a smerovala do krajín postihnutých vojnovými konfliktmi alebo prírodnými katastrofami. Niektoré finančné príspevky boli vzhľadom na svoju humanitárnu povahu poskytnuté aj mimo teritoriálnych priorít stanovených Strednodobou stratégiou (napr. Kuba, Irán, Brazília, Maroko, Palestína, Arménsko). Okrem humanitárnych účelov sa finančné príspevky na základe rozhodnutia ministra využívajú aj na podporu dodržiavania ľudských práv a rozvoj občianskej spoločnosti v krajinách, kde na to nie je možné použiť dotácie (napr. Bielorusko). Čiastočne sa využívajú aj na pokrytie nákladov na spoluprácu s medzinárodnými organizáciami ako OSN.

Po februári 2022 sa hlavným príjemcom finančných príspevkov stala Ukrajina. Prostredníctvom tohto nástroja SR prispela napr. na zabezpečenie základných potrieb pre vojnu zasiahnuté obyvateľstvo, podporu investigatívnych novinárov, vybudovanie vodovodného potrubia na zabezpečenie spoľahlivého zdroja pitnej vody po zničení Kachovskej priehrady, aktivity humanitárneho odminovania a tiež podporu v energetickom sektore.

Na základe uskutočnených rozhovorov je možné konštatovať, že tento nástroj funguje dobre. Jeho mimoriadna dôležitosť spočíva najmä v tom, že čiastočne nahrádza chýbajúci mechanizmus rýchlej humanitárnej pomoci.

Finančné príspevky prostredníctvom zastupiteľských úradov

Finančné príspevky poskytované prostredníctvom zastupiteľských úradov Slovenskej republiky v zahraničí (tzv. mikrogranty) umožňujú operatívne a cielene reagovať na problémy a potreby partnerskej krajiny a pomáhajú zvyšovať viditeľnosť Slovenskej republiky. Ide o malé projekty v hodnote do 10 000 eur v maximálnej dĺžke trvania do dvanásť mesiacov, ktoré realizuje priamo prijímateľ v partnerskej krajine.

V hodnotenom období bolo prostredníctvom mikrograntov podporených 402 projektov v 23 partnerských krajinách v celkovej sume 3 230 263 EUR. Projekty boli najčastejšie realizované v sektoroch Kvalitné vzdelávanie (164 projektov) a Dobré zdravie (108 projektov), avšak zastúpenie mali aj ďalšie sektorové priority rozvojovej spolupráce SR. Prijímateľmi finančného príspevku boli napríklad vzdelávacie inštitúcie, zdravotnícke zariadenia, mimovládne organizácie či miestna samospráva.

V roku 2020 boli mikrogranty významne využité na pomoc partnerským krajinám v boji proti pandémie COVID-19, pričom bolo zrealizovaných 49 projektov v celkovej hodnote 430 548,40 eur. Tieto projekty zabezpečili ochranné a dezinfekčné prostriedky, lekárske prístroje a zdravotnícky materiál pre zdravotnícke zariadenia a pre najzraniteľnejšie skupiny obyvateľov.

Zadávanie zákaziek na realizáciu rozvojových projektov

Strednodobá stratégia predpokladá aj využitie zadávania zákaziek na realizáciu rozvojových projektov. Tento nástroj je založený na pridelení plánovaných rozvojových intervencií prostredníctvom verejného obstarávania, čo znamená, že na rozdiel od dotácií by sa do vyhlásených súťaží mohli zapájať aj zahraničné subjekty. Pri nástroji poskytovania zvýhodnených vývozných úverov síce neexistujú legislatívne prekážky, avšak z rôznych dôvodov nebol doposiaľ využitý. To by sa však malo zmeniť v roku 2025 realizáciou pilotného projektu zvýhodneného vývozného úveru. V kombinácii s poskytnutím dotácie, alebo finančného príspevku či zadaním zákazky je poskytnutie zvýhodneného vývozného úveru logickou súčasťou želaného cyklu pri podpore rozvojových a investičných projektov zameraných na rozvoj partnerských krajín.

Poskytnutie vedomostí a skúseností

Nástroj poskytnutia vedomostí a skúseností bol do rozvojovej spolupráce zavedený v roku 2019, kedy bol formálne ustanovený ako samostatný nástroj rozvojovej spolupráce v zákone o rozvojovej spolupráci. Plynule nadviazal na program CETIR (Centrum na odovzdávanie skúseností z integrácie a reforiem), ktorý bol súčasťou aktivít SlovakAid od roku 2011. Prostredníctvom tohto nástroja Slovensko odovzdáva odborné znalosti, skúsenosti a odporúčania z úspešných reforiem správy vecí verejných a dobrej praxe v rôznych oblastiach, v ktorých má komparatívne výhody. Projekty majú formu študijnej návštevy v SR, vyslania odborníkov do partnerskej krajiny, stáže v SR alebo odborného podujatia.

V podmienkach MZVEZ SR a SAMRS je nástroj realizovaný pod názvom *Sharing Slovak Expertise (SSE)* a jeho účelom je budovať odborné kapacity verejnej správy v partnerských krajinách. Od roku 2019 bolo zrealizovaných 35 projektov v 14 partnerských krajinách. Väčšina projektov SSE bola realizovaná v rámci sektorovej priority Dobrá správa vecí verejných

a budovanie občianskej spoločnosti (23 projektov). Najčastejšie využívanou formou bola študijná návšteva v SR (20 projektov) a vyslanie odborníkov (11 projektov). Projekty SSE boli podporené v celkovej výške 208 941 EUR.

Dialóg nadviazaný medzi partnerskými inštitúciami a organizáciami počas projektov SSE vo viacerých prípadoch viedol k podpisu memoránd alebo dohôd o spolupráci: Dohoda o spolupráci medzi Ústavom pamäti národa Slovenskej republiky a Bezpečnostnou službou Ukrajiny (2020), Memorandum o spolupráci medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom bezpečnosti Bosny a Hercegoviny v oblasti azylu a migrácie (2021), Memorandum o spolupráci v oblasti vzdelávania medzi Ekonomickou univerzitou v Bratislave a Medzinárodnou asociáciou uzbeckých podnikateliek (2023), ako aj Memorandum o spolupráci v oblasti kybernetickej bezpečnosti medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Národným bezpečnostným úradom SR (2024).

Príkladom úspešného projektu SSE je rozvíjajúca sa spolupráca medzi Slovenskom a Keňou v oblasti kybernetickej bezpečnosti. V roku 2023 relevantné slovenské inštitúcie a spoločnosti poskytli svoj know-how z oblasti kybernetickej bezpečnosti, ochrany utajovaných skutočností a digitalizácie služieb verejnej správy kenskej delegácii počas ich návštevy v SR. Pokračovanie spolupráce bola podporené podpisom Memoranda o spolupráci medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Národným bezpečnostným úradom SR vo februári 2024 a následným vyslaním slovenských odborníkov do Keňy v októbri 2024.

Vládne štipendiá

Ide o nástroj v gescii MŠVVaM SR, prostredníctvom ktorého majú zahraniční študenti možnosť študovať na verejných vysokých školách v SR v slovenskom jazyku. Štúdium je možné na bakalárskom, magisterskom alebo doktorandskom stupni a zahŕňa aj jazykovú a odbornú prípravu počas nultého (prípravného) ročníka. MZVEZ SR poskytuje súčinnosť pri príprave zoznamu oprávnených krajín a študijných odborov, ako aj počty štipendií pre jednotlivé krajiny pre nasledujúci akademický rok.

Do roku 2023 SR dlhodobo ponúkala 48 štipendií ročne, pričom výška mesačného štipendia bola 280 EUR pre bakalárske a magisterské štúdium, resp. 330 EUR pre doktorandské štúdium. Ako reakcia na politické udalosti v Bielorusku bolo v roku 2020 na základe uznesenia vlády SR poskytnutých 20 mimoriadnych štipendií pre študentov z Bieloruska.

Od akademického roku 2024/2025 došlo k navýšeniu počtu štipendií pre rozvojové krajiny zo 48 na 70 miest a zároveň sa zvýšili aj sumy štipendií na 400 EUR na prvom a druhom stupni VŠ štúdia, resp. 734 EUR na treťom stupni. Študenti tiež môžu dostať prospechové štipendium vo výške 50 EUR mesačne. Okrem toho dostávajú jednorazový príspevok pri začatí a ukončení štúdia a mesačný príspevok je poskytovaný aj vysokým školám, na ktorých sú študenti zapísaní. Študenti z rozvojových krajín prejavili záujem najmä o štúdium všeobecného lekárstva, ekonómie a manažmentu a odborov technického zamerania (informatika a kybernetika, elektrotechnika, stavebníctvo, strojárstvo a pod.). Slováci žijúci v zahraničí prejavili záujem najmä o štúdium pedagogických, humanitných, spoločenských a prírodných vied, učiteľstva, manažmentu a informatiky.

Súčasťou vládnych štipendií SR sú aj štipendiá pre Slovákov žijúcich v zahraničí, tzv. krajanské štipendiá. Každoročne je na krajanské štipendiá vyčlenených 70 miest. Do vykazovania v rámci rozvojovej spolupráce sa však vykazujú len tie štipendiá, ktoré boli poskytnuté študentom z krajín zapísaných v zozname rozvojových krajín podľa OECD.

Za celkové obdobie rokov 2019 – 2024 poskytla SR v rámci ODA 310 vládnych štipendií pre študentov z rozvojových krajín a 284 štipendií pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Celkové náklady na štipendiá, ktoré bolo poskytnuté pre študentov a krajanov z rozvojových krajín predstavovali 10 901 325 EUR.

Počet nových vládnych štipendií poskytnutých v rokoch 2019 – 2024

	Akademický rok	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Vládne štipendiá pre rozvojové krajiny	Afganistan	6	5	6	8	8	8
	Albánsko	1	2	3	2	2	3
	Arménsko	1	-	2	1	1	-
	Azerbajdžan	1	1	1	1	1	3
	Bielorusko	2	2	3	3	2	2
	Bosna a Hercegovina	2	1	2	2	3	-
	Etiópia	-	2	2	3	2	3
	Gruzínsko	1	3	1	1	2	3
	Irak	2	2	2	2	2	1
	Jordánsko	3	3	3	2	2	3
	Kazachstan	-	-	-	-	-	2
	Keňa	5	4	4	4	4	6
	Kirgizsko	-	-	-	-	-	1
	Kosovo*	3	2	2	-	2	2
	Libanon	3	3	3	4	3	4
	Moldavsko	3	2	-	2	2	1
	Mongolsko	-	1	1	-	-	1
	Palestína	5	4	4	4	4	7
	Severné Macedónsko	-	-	-	-	-	1
	Srbsko	-	-	-	-	-	2
	Sudán	3	3	3	2	2	2
	Sýria	3	3	3	3	3	4
	Tadžikistan	-	-	-	-	-	1
	Tanzánia	-	-	-	-	-	2
	Tunisko	-	-	-	-	-	2
	Ukrajina	4	4	3	4	3	4
	Uzbekistan	-	-	-	-	-	2
	Vietnam	-	1	-	-	-	-
	SPOLU	17 krajín, 48 štipendií	19 krajín, 48 štipendií	18 krajín, 48 štipendií	17 krajín, 48 štipendií	18 krajín, 48 štipendií	25 krajín, 70 štipendií
Štipendiá pre Slovákov žijúcich v zahraničí **	Argentína	1	-	-	-	1	2
	Srbsko	55	50	46	50	26	23
	Ukrajina	4	6	5	6	6	7

* v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/99

** Prehľad neobsahuje všetky vládne štipendiá ÚŠZZ, len tie vzťahujúce sa na krajiny uvedené v zozname prijímateľov ODA podľa Výboru OECD pre rozvojovú spoluprácu.

Poskytnutie zvýhodneného vývozného úveru

Zvýhodnený vývozný úver je nástroj implementovaný EXIMBANKOU SR v spolupráci s Ministerstvom financií SR a slúži na podporu slovenského exportu do rozvojových krajín. Jeho hlavnou úlohou je uľahčiť realizáciu rizikovejších obchodných prípadov, ktoré by za štandardných trhových podmienok nebolo možné uskutočniť.

Projekty na financovanie prostredníctvom zvýhodnených rozvojových úverov začala pripravovať EXIMBANKA SR na základe rozšíreného mandátu a v rámci novelizácie zákona č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci. Pripravovaný projekt so slovenskou firmou bol už vo finálnej fáze, ale v dôsledku vojenského konfliktu na Ukrajine (február 2022) jeho realizácia nebola možná. Banka následne významne akcelerovala prípravu nového projektu ZVÚ počas rokov 2023 a 2024, ktorý by sa mal realizovať v roku 2025. Tento projekt ZVÚ podporuje rozvoj teritória Strednej Ázie (Uzbekistan) v sektore dopravnej infraštruktúry a bezpečnosti cestnej premávky.

EXIMBANKA SR realizuje ZVÚ najmä formou poistenia úverov komerčných bánk, ktoré poskytujú financovanie zahraničným partnerom slovenských exportérov. Tento prístup reflektuje medzinárodné trendy v oblasti ODA a zabezpečuje mobilizáciu súkromných zdrojov. Dialóg s komerčnými bankami v SR sa v hodnotenom období prehĺbil a viedol k rastúcej ochote spolupracovať, najmä pri väčších projektoch s vyšším objemom financovania.

Pri poskytovaní ZVÚ sa EXIMBANKA SR stretáva s niektorými špecifickými výzvami. Jednou z nich je výber partnerskej organizácie/inštitúcie v partnerskej krajine a jej spoľahlivosť. Nie je jednoduché vytvoriť partnerstvo v krajinách, ktoré často zápasia s politickou nestabilitou či náročnou bezpečnostnou situáciou. Prekážky v docielení vyššieho zapájania do tohto nástroja sú aj procesného charakteru, sú nimi predovšetkým vysoká časová náročnosť prípravy projektu, zdĺhavosť procesov a administratívna záťaž spojená s prípravou a realizáciou projektu, obmedzené zdroje na podporu štátu pri odpustení časti splácanej istiny a dotácie úrokovej sadzby v porovnaní s vyšším apetítom komerčných bánk. Okrem toho môže byť náročné pre žiadateľa nájsť komerčnú banku ochotnú zapojiť sa do projektu v rozvojovej krajine. Komerčné banky sú v drvivej väčšine vlastnené zahraničnými bankami a úvery vo vyšších objemoch sú schvaľované v zahraničných centrálnych bankách, čo tiež časovo predlžuje proces poskytnutia ZVÚ.

EXIMBANKA SR zaznamenala postupný nárast záujmu slovenských podnikateľov o možnosť realizácie vývozov v rámci ZVÚ. Motiváciou je poskytovanie grantovej zložky, či už na bonifikáciu úrokovej sadzby, alebo odpustenia splácania časti istiny, či odklad splátok istiny. EXIMBANKA SR v tomto kontexte kladie dôraz na vysvetľovanie komplexnosti procesu a potreby kvalitnej prípravy projektov vrátane etablovania vzťahu so zahraničným partnerom v prijímateľskej krajine.

Odpustenie dlhu

V sledovanom období SR odpustila v rámci rozvojovej spolupráce dlh **štyrom krajinám** v celkovej výške **25,5 mil. EUR**:

- **Srbsku** vo výške takmer 16 mil. EUR
- **Čiernej Hore** vo výške 965 tisíc EUR
- **Somálsku** vo výške 617 tisíc EUR
- **Alžírsku** vo výške 7,9 mil. EUR

Výška odpusteného dlhu v rámci rozvojovej spolupráce SR 2019 – 2024

Krajina	2020	2021	2024	Spolu
Srbsko	15 990 034			15 990 034
Alžírsko			7 907 273	7 907 273
Čierna Hora		964 731		964 731
Somálsko	616 636			616 636
SPOLU	16 606 670	964 731	7 907 273	25 478 674

8. Zapájanie súkromného sektora do rozvojovej spolupráce SR

Hlavným nástrojom zapájania podnikateľov do rozvojovej spolupráce sú dotačné výzvy v rámci **Programu podnikateľských partnerstiev (PPP)**. Dotácie v rámci PPP sú určené na podporu zapájania podnikateľského sektora do rozvojovej spolupráce SR. Ide o pomerne nový nástroj, ktorého cieľom je pomôcť slovenským malým a stredným podnikom etablovať sa v rozvojových krajinách, budovať udržateľné kapacity ich zahraničných partnerov a tiež mobilizovať súkromné zdroje na posilnenie slovenských rozvojových aktivít. Počnúc rokom 2019 sa ročná alokácia na program PPP zvýšila na 500 tis. eur, maximálna veľkosť dotácie na 200 tis. eur, obmedzili sa byrokratické požiadavky na žiadateľov o dotáciu a v kategórii malých prípravných projektov (do 10 tis. eur) bolo umožnené vykonávať širší okruh aktivít než len štúdie uskutočniteľnosti. Za roky 2019 – 2024 bolo podporených 36 projektov v celkovom objeme 2 615 736 EUR. Touto cestou sa zároveň formou spolufinancovania zo strany prijímateľa podarilo zmobilizovať 523 000 EUR zo súkromných zdrojov. Spolufinancovanie zo strany žiadateľa je stanovené minimálne vo výške 20 % z požadovanej dotácie. Dotácie PPP sú poskytované v súlade so schémou štátnej pomoci de minimis, ktorej maximálna výška bola v roku 2024 z 200 000 EUR na 300 000 EUR.

V sledovanom období bolo najviac projektov PPP realizovaných na Ukrajine (10) a v Keni (7), slovenskí podnikatelia realizovali rozvojové projekty aj v Moldavsku (3), Srbsku (2) Etiópii (2) a Nigérii (2). Po jednom projekte boli realizované aj v krajinách ako Albánsko, Bielorusko, Gambia, Ghana, Gruzínsko, Rwanda a iné. To ukazuje, že slovenské podnikateľské subjekty majú záujem aj o menej tradičné teritória, pričom práve nástroje rozvojovej spolupráce môžu pomôcť pri znižovaní rizika spojeného so vstupom na nové teritórium. Sektorová štruktúra projektov zároveň poukazuje na širokú expertízu slovenských podnikateľských subjektov, pričom ako najzaujímavejšími sektormi sa javí energetika (9 projektov), poľnohospodárstvo (9 projektov), odpadové hospodárstvo (6 projektov), informačné a komunikačné technológie (5 projektov), zdravotníctvo (4 projekty) a vodné hospodárstvo (2 projekty).

Finančná alokácia na PPP bola dlhšiu dobu ustálená na sume 500 tis. EUR, no v roku sa alokácia začala meniť v dôsledku vojny na Ukrajine a potrebe vyhlásenia osobitnej výzvy pre tento región. V roku 2024 prišlo k navýšeniu financií o ďalších 100 000 EUR, čo súviselo aj so zvýšením limitu schémy de minimis. Stúpajúci trend má pokračujúcu tendenciu, keďže

Zameranie na dvojstrannej rozvojovej spolupráce na rok 2025 indikuje alokáciu na projekty PPP vo výške 1,8 mil. EUR.

V rámci partnerstva MZVEZ SR s UNDP pod názvom *Efektívne riešenie rozvojovej spolupráce pre ciele udržateľného rozvoja* na roky 2019-2024 bol spustený aj nástroj „**Slovak Challenge Fund**“ na podporu inovatívnych a spoločensky prospešných podnikateľských zámerov primárne v krajinách západného Balkánu a Východného partnerstva. Počas trvania spolupráce bolo podporených **16 projektov v 7 rôznych sektorových oblastiach** (energetika, odpadové hospodárstvo, IT, agroturizmus, zdravotníctvo, vodné hospodárstvo, poľnohospodárstvo) v **4 rôznych krajinách** (Moldavsko, Severné Macedónsko, Srbsko, Bosna a Hercegovina), ktoré boli vybrané z celkového počtu **95 žiadostí**. Veľkou výhodou nástroja bola samotná spolupráca s UNDP a možnosť využívania kapacít lokálnych kancelárií UNDP na hodnotiaci proces a dohľad nad realizáciou projektov. SCF taktiež sledoval moderný trend zapájania podnikateľov do rozvojovej spolupráce a vytvárania verejno-súkromných partnerstiev. Zároveň bol splnený aj cieľ mobilizácie súkromných financií. Finančnými zdrojmi určenými na poskytnuté granty vo výške **600 000 USD** bolo prostredníctvom povinného spolufinancovania zmobilizovaných ďalších **260 000 USD zo súkromných zdrojov**.

Medzi nástroje podpory zapájania podnikateľského sektora do rozvojovej spolupráce patrí aj poskytovanie zvýhodnených vývozných úverov, ktoré bolo podrobnejšie popísané v predošlej kapitole venovanej nástrojom rozvojovej spolupráce.

Zapájanie súkromného sektora do aktivít rozvojovej spolupráce je globálnym trendom vzhľadom na zväčšujúcu sa medzeru medzi dostupnými verejnými zdrojmi a potrebami partnerských krajín. Iniciatívy na podporu rozvoja partnerských krajín prostredníctvom zmiešaného financovania predstavila aj EÚ. V roku 2021 bol v EÚ prijatý konsolidovaný nástrojov financovania vonkajšej činnosti EÚ, ktorého jadro tvorí financovanie rozvojovej spolupráce, s názvom *NDICI – Globálna Európa* (*Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument*). Nástroj v rozpočtovom období EÚ 2021-27 ponúkol obálku na úrovni takmer 80 mld EUR, z ktorej väčšina je implementovaná prostredníctvom Európskej investičnej banky a Európskej banky pre obnovu a rozvoj. Tento mechanizmus však ponúkol len 15% pre implementáciu národným rozvojovým bankám krajín EÚ a ďalším finančným inštitúciám, ktoré sú držiteľmi tzv. „*pillar assessment*“, ktorými sú v podmienkach SR EXIMBANKA SR a SAMRS.

Na báze financovania uvedeným finančným mechanizmom prijala EÚ novú **stratégiu** pre vonkajšiu činnosť s cieľom vyvážiť investičné rozvojové aktivity iných svetových hráčov s názvom *Global Gateway (GG)*. Stratégia má cieľ mobilizovať v tomto rozpočtovom období EÚ investície do digitálnej, klimateckej a energetickej infraštruktúry v rozvojových krajinách v celkovom objeme 300 mld EUR a v širokej miere angažovať súkromný sektor. Úspech implementácie Global Gateway je však postavený na silnom procese koordinácie Rady a Komisie, ale aj koordinácie v členských štátoch (*vrátane spolupráce delegácií EÚ a veľvyslanectiev ČŠ*), a na jednotnom EÚ postupe prostredníctvom tzv. *Team Europe*. Tento prístup veľmi intenzívne zdôrazňuje aj potrebu „inštitucionalizácie“ národného mechanizmu prípravy čerpania týchto prostriedkov EÚ. Z uvedených dôvodov začalo v roku 2023 MZVEZ

SR na pracovnej úrovni angažovať príslušné slovenské inštitúcie s cieľom systémovej spolupráce relevantných slovenských rezortov a ich agentúr. Na tomto poli MZVEZ rovnako začalo posilňovať činnosť ekonomických a rozvojových diplomatov na zastupiteľských úradoch SR, aby proaktívne komunikovali a rokovali s predstaviteľmi Delegácií EÚ v rozvojových krajinách, ako aj lokálnymi verejnými a súkromnými inštitúciami, resp. miestnym zastúpením medzinárodných finančných inštitúcií. Cieľom takejto koordinácie a spolupráce v tretích krajinách je na jednej strane lepšie presadzovanie konkrétnych oblastí záujmu slovenskej verejnej a súkromnej sféry do bilaterálnych dohôd, ako aj vytváranie prepojení zainteresovaných európskych verejných a súkromných subjektov a prepojení s príslušnými partnermi v rozvojových krajinách.

Podstatným implementačným partnerom pre slovenských podnikateľov v tomto smere je **EXIMBANKA SR a SAMRS**, ktorých spolupráca so slovenskými podnikmi môže priniesť potrebnú finančnú podporu, či už vo forme priamej pôžičky, alebo technickej asistencie s možnosťou grantov, alebo záruk prostredníctvom „Európskeho fondu pre udržateľný rozvoj +“, alebo iného finančného nástroja. Pri vhodných projektoch bude mať EXIMBANKA SR a SAMRS s podporou štátnej správy možnosť pákovým efektom získať z fondov EÚ aj pre slovenské podniky na báze svojich mechanizmov významnejšie finančné zdroje.

9. Multilaterálna pomoc

Multilaterálna spolupráca tvorila v rokoch 2019 - 2024 takmer 78 % celkovej ODA SR. Prevažná časť sa poskytuje na základe platných medzinárodných záväzkov SR a tvoria ju najmä príspevky SR prostredníctvom MF SR do rozvojového rozpočtu Európskej únie a Európskeho rozvojového fondu, do medzinárodných organizácií s rozvojovým mandátom v systéme Organizácie Spojených národov, vybraných medzinárodných finančných inštitúcií a pod. Multilaterálna rozvojová spolupráca **nebola predmetom záverečnej evaluácie** Strednodobej stratégie, keďže možnosti na jej prípadné zmeny sú veľmi obmedzené. Avšak, úlohy zadefinované v Strednodobej stratégii, napr. hľadať prieniky a synergie medzi pôsobením SR v medzinárodných organizáciách a dvojstrannými rozvojovými a humanitárnymi aktivitami pod hlavičkou SlovakAid, alebo zvyšovať účasť slovenských subjektov na programoch a projektoch medzinárodných organizácií, zostávajú naďalej platné.

Aj Ministerstvo životného prostredia SR je pravidelným platcom povinných a dobrovoľných príspevkov v rámci multilaterálnej rozvojovej spolupráce. V rámci plnenia medzinárodných záväzkov SR týkajúcich sa klimatického financovania boli zo štátneho rozpočtu v kapitole MŽP SR vyčlenené finančné prostriedky na príspevky SR napr. do Zeleného klimatického fondu (GCF), Programu OSN pre životné prostredie (UNEP), Multilaterálneho fondu Montrealského protokolu o látkach porušujúcich ozónovú vrstvu Zeme či Dohovoru o zmene klímy (UNFCCC).

10. Vyhodnotenie stratégie z pohľadu ostatných partnerov ODA SR

10.1. Ministerstvo financií SR

Rezort financií je dlhoročne jedným z najaktívnejších prispievateľov v systéme ODA SR. Projekty zdieľania expertných skúseností v tvorbe verejných a súkromných financií, ktoré sú realizované v spolupráci s UNDP najmä v krajinách západného Balkánu, sú považované za vzorové príklady akým spôsobom sa kvalitná expertíza môže stať komparatívnou výhodou v porovnaní s inými donormi a byť využívaná niekoľko rokov na realizáciu rozvojových aktivít.

V rámci dlhodobého partnerstva s UNDP realizovalo MF SR projekt Verejné a súkromné financie pre rozvoj 2020-2024 (PPFD) pozostávajúci z viacerých komponentov.

Komponent projektu venovaný verejným financiám sa zameriaval na posilnenie odborných kapacít verejnej správy v partnerských krajinách v oblasti riadenia verejných financií. V Bosne a Hercegovine prispel k zhodnoteniu financovania SDGs a k vypracovaniu návrhu finančného rámca pre SDGs; k posilneniu strategického plánovania; prepojeniu a zlepšeniu vnútorných kontrol a efektívnosti verejných výdavkov na lokálnej úrovni. V Čiernej Hore sa projekt zameriaval na posilnenie transparentnosti, efektívnosti a udržateľnosti verejných financií na národnej aj miestnej úrovni a priblíženie sa k štandardom EÚ, napríklad v oblasti ekonomického reformného programu, potláčania neformálnej ekonomiky, účtovníctva a výkazníctva či zlepšovania regulácie hazardu. Projekt v Moldavsku bol zameraný na posilnenie odolnosti rozpočtového rámca a lepšie využívanie výdavkov na implementáciu sektorových politík. Prostredníctvom revízie výdavkov v oblastiach zdravotníctva (2023–2024), vzdelávania a poľnohospodárstva (2018–2020) boli identifikované neefektívne výdavky, čo prispelo k úsporám verejných financií Moldavska. Projekt sa sústredil aj na podporu odolnosti a zvládania kríz prostredníctvom opatrení vo finančnej/rozpočtovej oblasti. Projekt v Srbsku podporil implementáciu Zákona o plánovacom systéme a prispel k príprave lokálnych rozvojových plánov 15 miestnych samospráv. V Severnom Macedónsku projekt významne prispel k reforme verejných financií, posilnil fiškálnu stabilitu, zvýšil transparentnosť a zlepšil služby pre občanov a podnikateľský sektor.

Pridanou hodnotou PPFD projektu je jeho flexibilita a schopnosť prispôbiť sa meniacim sa podmienkam a špecifickým potrebám partnerských inštitúcií. Dôkladné zladenie intervencií s reálnymi potrebami partnerských krajín a inštitúcií zvyšuje relevantnosť a udržateľnosť projektov. Ako menší donor s obmedzenými zdrojmi sa SR zameriavalo na menšie iniciatívy a „niche“ oblasti, v ktorých môže slovenská skúsenosť priniesť našim partnerom väčšiu pridanú hodnotu a vizibilitu pre slovenskú ODA.

Komponent projektu PPFD venovaný súkromným financiám Resource Mobilization Facility (RMF), ktorý sa v novom programovom období nazýva Investovanie do cieľov udržateľného rozvoja, mal za cieľ podporu prípravnej fázy alebo štúdií uskutočniteľnosti väčších investičných projektov s dôrazom na podporu zapájania podnikateľov v tých sektoroch, kde slovenské spoločnosti môžu byť konkurencieschopné v medzinárodnom obstarávanom prostredí (verejné tendre UNDP) a môžu priniesť svoju pridanú hodnotu. Celkovo sa do tendrov UNDP v súvislosti s projektami v rámci RMF komponentu prihlásilo 15 slovenských firiem,

pričom 6 z nich predmetnú zákazku aj získalo. Projekty podporené cez RMF v Bosne a Hercegovine, Čiernej Hore, Moldavsku, Severnom Macedónsku a Srbsku sa týkali napr. výstavby fotovoltických elektrární, výstavby mostu, zníženia energetickej náročnosti verejného osvetlenia, odpadového hospodárstva, dekarbonizácie, rekonštrukcie verejných budov z hľadiska energetickej účinnosti, zlepšenia zavlažovacieho a odvodňovacieho systému, digitalizácie samospráv a elektronických služieb obcí a pod.

Spolupráca MF SR s UNDP bola realizovaná aj prostredníctvom ďalších iniciatív. Projekt Transformatívne vládnutie a financovanie II (2018-2020) podporil rozvoj regiónu juhovýchodnej a východnej Európy pri zvyšovaní využívania technológií, dát a inovatívnych finančných mechanizmov, ako aj väčšej angažovanosti občanov. Podpora a urýchlenie transformácie v mestskom kontexte následne pokračovali aj prostredníctvom City Experiment Fund ako jedného z komponentov Slovenského transformačného fondu (2021-2024). Fond podporil inovatívne riešenia v Severnom Macedónsku, Kazachstane, Arménsku, Čiernej Hore a Kosove v oblasti zelenej transformácie miest, odpadového hospodárstva miest či zaangažovania mladých ľudí. Podpore inovačného ekosystému a urýchlenia vývoja inovácií pri riešení rozvojových problémov v mestách sa venoval aj Akceleračný program BOOST. Vytvorená bola aj regionálna komunita BOOST Alumni Network, združujúca absolventov a mentorov programu. Akceleračný program BOOST bol replikovaný inými kancelármi UNDP v spolupráci s ďalšími donormi. Počas programového obdobia bola vyhlásená o. i. aj 1 výzva určená pre ženami vedené inovačné podniky a start-upy v oblasti vedy a techniky. Program BOOST:Women Innovators podporil v roku 2022 až 45 organizácií vedených ženami zo 16 krajín vrátane ukrajinských utečenkýň.

MF SR v spolupráci s UNDP tiež podporilo prípravu Národnej stratégie rozvoja Severného Macedónska na roky 2022 - 2042 vrátane zriadenia štruktúry pre jej koordináciu, implementáciu a integráciu do činnosti štátnych inštitúcií. Iniciatíva prispela k tvorbe a implementácii národných politík krajiny s celospoločenským dopadom.

Dlhodobá spolupráca s UNDP (od roku 2009) umožnila implementáciu veľkých projektov aj pri obmedzených vnútorných kapacitách MF SR. Dlhodobé partnerstvo s UNDP poskytuje záruku kontinuity podporovaných aktivít. Pozitívom sú dobre vybudované vzťahy medzi donorom a implementačnou organizáciou (UNDP).

V spolupráci s Centrom excelentnosti v oblasti financií (CEF) pracovalo MF SR na projekte „Rozvoj efektívnych a odolných daňových inštitúcií“ (2024 - 2027) zameranom na zvýšenie verejných príjmov v krajinách juhovýchodnej Európy mobilizáciou ekosystémov verejných príjmov a zlepšením daňových systémov. Zrealizovaných 7 workshopov a 2 študijné návštevy sa venovali témam ako globálna minimálna daň, riadenie ľudských zdrojov a rozhodovanie v oblasti riadenia rizík, digitalizácia a IT systémy v daňovej správe, reforma daní a pod. Vyznačovali sa vysokou účasťou a angažovanosťou účastníkov z viac ako 15 krajín a boli pozitívne hodnotené. MF SR a CEF tiež spolupracovali na projekte posilnenia postavenia účtovníkov a audítorov v rozvojových krajinách juhovýchodnej Európy (2024 - 2027) prostredníctvom zlepšenia znalostí a spôsobilostí a podpory udržateľnosti lokálnych certifikačných vzdelávacích programov. Za týmto účelom bol zrealizovaný workshop pre 29

odborníkov a tréning školiteľov. Uskutočnili sa tiež certifikované školenia pre účtovníkov verejného sektora v Severnom Macedónsku (2022 - 2024) a Čiernej Hore (2018 – 2020). V Severnom Macedónsku bolo dôležitou súčasťou projektu vybudovanie tímu skúsených tútorov, čím sa zabezpečila udržateľnosť vzdelávacieho procesu, ako aj založenie Akadémie verejných financií v rámci Ministerstva financií Severného Macedónska. Výsledkom projektu v Čiernej Hore bolo vytvorenie udržateľného systému vzdelávania – lokalizovaného školenia, ktoré Čierna Hora od roku 2022 realizuje už samostatne bez účasti medzinárodných partnerov.

Tam, kde nebolo efektívne pôsobiť bilaterálne, MF SR prispelo do fondov a iniciatív veľkých finančných inštitúcií či medzinárodných organizácií. MF SR podporilo v roku 2024 sumou 500 000 EUR prebiehajúci Národný program pre Ukrajinu vytvorený v rámci OECD. Príspevok bol smerovaný do zhodnotenia daňového systému Ukrajiny a prípravy odporúčaní na zvyšovanie transparentnosti, boj proti daňovým únikom, zefektívnenie a zvýšenie výberu daní a opatrenia na podporu finančnej správy.

Za obdobie trvania strednodobej stratégie zaslalo MF SR Medzinárodnému menovému fondu (MMF) 6 mil. EUR. Tie prispeli predovšetkým k urýchlenému zvýšeniu núdzového financovania pre krajiny s nízkymi príjmami cez Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT) v nadväznosti na COVID-19. SR tiež prispela v roku 2023 sumou 3 mil. EUR do Ukraine Capacity Development Fund (UCDF) na podporu reforiem verejných financií na Ukrajine. Implementácia programu začala až v priebehu roka 2024. Aktivita UCDF zahŕňajú fiškálne reformy, menovú politiku, politiky finančného sektora, posilňovanie finančnej integrity a boj proti korupcii, posilňovanie výkazníctva a zverejňovania údajov, a školenia a technickú pomoc prispôbenú potrebám Ukrajiny v oblasti makroekonomických rámcov.

Z členstva SR v skupine Svetovej banky vyplýva pre MF SR úloha zabezpečiť výkon činností Private Sector Liaison Officer (PSLO), ktorý od roku 2020 vykonáva EXIMBANKA SR. V snahe nadväzovať a posilňovať vzťahy s partnerskými organizáciami boli realizované koordinačné stretnutia a semináre s medzinárodnými finančnými inštitúciami, zahraničnými partnermi, ako aj s rezortnými a agentúrnymi partnermi. EXIMBANKA SR tiež upravila svoju webovú stránku tak, aby mali podnikatelia prístup k relevantným informáciám o medzinárodných tendroch, a tiež zintenzívnila komunikáciu o týchto možnostiach prostredníctvom pravidelných rokovaní so širokým spektrom slovenských firiem.

V partnerstve MF SR s Rozvojovou bankou Rady Európy (CEB) pokračovala aj činnosť Slovenského fondu inkluzívneho rastu (SIGA), ktorý je od roku 2016 zriadený v rámci CEB. V rokoch 2019 – 2024 doň SR prispela sumou 1,8 mil. EUR. Cieľom SIGA je financovanie aktivít technickej asistencie zameraných na ekonomickú a sociálnu transformáciu, udržateľný rozvoj a environmentálnu udržateľnosť v oprávnených krajinách.

V období trvania strednodobej stratégie MF SR prispelo sumou 350 000 EUR do fondu Eastern Europe Energy Efficiency and Environmental Partnership Fund (E5P) zriadeného v rámci Európskej banky pre obnovu a rozvoj (EBOR). Projekty podporené v rámci fondu smerovali do zlepšenia energetickej efektívnosti a ochrany životného prostredia v krajinách Východného partnerstva (Ukrajina, Arménsko, Azerbajdžan, Gruzínsko a Moldavsko).

Medzi ďalšie aktivity realizované MF SR patrí aj 1) sektorová rozpočtová podpora Ministerstvu financií Čiernej Hory v oblasti regulácie hazardných hier v období rokov 2019 – 2021 v celkovej sume 1 mil. EUR; 2) zapojenie sa expertov MF SR do hodnotenia systémov riadenia verejných financií partnerských rozvojových krajín v rámci globálnej iniciatívy Public Expenditure and Financial Accountability (PEFA), ktoré prispievajú k adresnejšiemu plánovaniu technickej a finančnej podpory v rozvojových krajinách; či 3) účasť na činnosti Addis Tax Initiative (ATI), ktorá sa zameriava na presadzovanie daňovej spravodlivosti, budovanie efektívnych daňových systémov a boj proti daňovým únikom.

EXIMBANKA SR

EXIMBANKA SR, ako štátna exportno-importná banka, sa počas obdobia platnosti Strednodobej stratégie stala významným aktérom v oblasti implementácie rozvojovej spolupráce. Na základe rozšíreného legislatívneho a inštitucionálneho rámca došlo k posilneniu jej postavenia, nástrojovej vybavenosti a kapacít prispievať k cieľom zahraničnej politiky SR. Novelizácia zákona č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci s účinnosťou od 1.10.2019 umožnila výraznejšie pôsobenie EXIMBANKY SR v oblasti rozvojového financovania, mimo existujúcich limitov pre exportné agentúry stanovených pravidlami WTO a OECD. EXIMBANKA SR bolo umožnené nielen poistenie vývozných úverov v rámci viazanej pomoci, ale aj ich priame financovanie. Prijatá právna úprava významne posilnila flexibilitu nástrojov ODA a vytvorila priestor pre zapojenie súkromného sektora, v súlade s princípom mobilizácie súkromného kapitálu.

V decembri 2021 EXIMBANKA SR úspešne získala tzv. Pillar Assessment. Audit potvrdil, že banka spĺňa náročné štandardy EÚ v oblasti verejného obstarávania, riadenia rizík, finančného manažmentu a auditu, čím sa stala oprávnenou inštitúciou na implementáciu projektov v rámci delegovanej spolupráce EÚ. Tento status výrazne posilnil jej dôveryhodnosť voči európskym a multilaterálnym partnerom a rozšíril prístup SR k externým rozvojovým nástrojom EÚ (napr. EFSD+).

Nástroj zvýhodnených vývozných úverov bol bližšie popísaný v jednej z predchádzajúcich kapitol venujúcej sa nástrojom rozvojovej spolupráce SR.

Účasť na nástrojoch EÚ

Získanie Pillar Assessment umožnilo EXIMBANKA SR v rámci svojho rozvojového mandátu aktívne zapojenie do iniciatív EÚ. EXIMBANKA SR v hodnotenom období požiadala o záruku za úvery EXIMBANKY SR od Európskej komisie v rámci programu Ukraine Investment Framework (UIF). Vzhľadom na fiškálne obmedzenia na národnej úrovni zohrávajú tieto externé nástroje kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní slovenských záujmov v oblasti obnovy a rozvoja. UIF predstavuje pilotnú formu zapojenia do tejto kategórie podporných nástrojov. Skúsenosti nadobudnuté počas implementácie programu UIF budú zohľadnené pri posudzovaní ďalšej potenciálnej podpory projektov v rámci Nástroja susedstva, rozvoja a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (NDICI-GE) a pod. Zároveň ide aj o príklad synergického pôsobenia medzi aktivitami EXIMBANKY SR a SAMRS, na ktoré je ambícia v budúcnosti systematicky nadväzovať.

10.2. Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR

Vládne štipendiá

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR (ďalej MŠVVaM SR) zabezpečuje program vládnych štipendií pre uchádzačov z vybraných partnerských krajín na základe zákona č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 281/2019 Z. z., v spolupráci s MZVEZ SR a v súlade s prioritami zahraničnej politiky SR. Bližšie informácie k vládnym štipendiám sú uvedené v jednej z predchádzajúcich kapitol venujúcej sa nástrojom rozvojovej spolupráce.

Globálne vzdelávanie

MŠVVaM SR v roku 2020 prebralo gesciu v téme globálneho vzdelávania, ktorá dovtedy patrila pod MZVEZ SR. V súčasnosti finalizuje návrh dokumentu „Stratégia globálneho vzdelávania 2025–2030“. Aktuálne sa rozpracúva návrh akčného plánu a formálne dopracúva dokument tak, aby bol v blízkej dobe predložený do vnútrorezortného pripomienkového konania. Vzhľadom na organizačné zmeny na rezorte školstva nastalo mierne oneskorenie v procese tvorby a finalizácie dokumentu.

10.3. Ministerstvo životného prostredia SR

Bilaterálna rozvojová spolupráca

Ministerstvo životného prostredia SR (MŽP SR) realizovalo prostredníctvom rezortných organizácií bilaterálne projekty a zdieľalo skúsenosti svojich expertov napríklad v **Strednej Ázii, Moldavsku, Gruzínsku**, najmä v sektore **vodného manažmentu, odpadového hospodárstva, ochrany prírody a biodiverzity** a pod. MŽP SR sa zapájalo aj do študijných návštev či vyslania slovenských expertov do zahraničia.

Príkladom sú aktivity **Vodohospodárskej výstavby, š. p.** zamerané na technicko-bezpečnostný dohľad nad vodnými stavbami v regióne Strednej Ázie v spolupráci s Medzinárodným centrom na hodnotenie vôd (International Water Assessment Centre, IWAC) v Kazachstane v rámci Plánu práce IWAC na obdobie 2022-2024.

Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP) realizovala v Moldavsku v rokoch 2022 – 2024 napríklad projekt *”Znižovanie dopadov plastových odpadov na životné prostredie v pohraničných oblastiach v Moldavsku”*, ktorého hlavným cieľom bolo zanalyzovať novú stratégiu pre nakladanie s plastovým odpadom v pohraničných oblastiach Moldavska a Ukrajiny v dôsledku konfliktu. V roku 2021 bola ukončená implementácia projektu zameraného na posilnenie efektívneho fungovania manažmentu v odpadovom hospodárstve Moldavska. V realizácii je aj projekt *„Podpora zavedenia systému triedeného zberu odpadov v Gruzínsku“*, ktorý je zameraný na zlepšenie triedeného zberu odpadov z obalov a podporu obecného odpadového hospodárstva v samospráve Chašuri.

Výskumný ústav vodného hospodárstva participoval v rokoch 2019 – 2021 na projektoch venujúcich sa podpore štátnych inštitúcií a budovaniu kapacít partnerských krajín pri implementácii požiadaviek legislatívy EÚ, napr. v oblasti monitoringu a hodnotenia stavu

povrchových vôd v Moldavsku, čistenia mestských odpadových vôd v Gruzínsku či znižovania obsahu arzenu v prírodných vodách, pôdach a potravinových produktoch v Gruzínsku.

V oblasti ochrany prírody a biodiverzity sa v roku 2021 rozvíjala napríklad spolupráca expertov SR a Ukrajiny v rámci projektu Life Euro Large Carnivores a Svetového fondu na ochranu prírody (WWF) zameraná na manažment veľkých šeliem, ktorú koordinuje **Národná zoologická záhrada Bojnice** a do ktorej je zapojená **Štátna ochrana prírody SR**.

Slovenský hydrometeorologický ústav spolupracoval v roku 2024 na zvýšení bezpečnosti regiónov pri veľkých tokoch v štátoch Kazachstan, Uzbekistan, Tadžikistan, Kirgizstan, Turkmenistan a Azerbajdžan. Úlohou SHMÚ boli expertné a vzdelávacie činnosti.

10.4. Ministerstvo vnútra SR:

Prehľad aktivít MV SR v oblasti humanitárnej pomoci v rokoch 2019 – 2024:

Napriek stabilnému rozpočtu 100 000 EUR sa vo väčšine prípadov darí reagovať na požiadavky z celého sveta v konečných hodnotách násobne presahujúcich rozpočtové možnosti MV SR. Podarilo sa personálne posilniť oblasť materiálnej humanitárnej pomoci (ďalej aj „MHP“) na MV SR a viac zapájať súkromný a mimovládny sektor. Zároveň sa SR stala aktívnou súčasťou Mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany (UCPM). Poskytovanie materiálnej humanitárnej pomoci v sledovanom období ovplyvňovali najmä pandémie COVID-19 a vojnový konflikt na Ukrajine. MV SR reagovalo však aj na rôzne krízové situácie, ako napr. zemetrasenie v Sýrii a Turecku a ničivý výbuch v Bejrúte.

Počas 5 ročného obdobia je možné vyzdvihnúť predovšetkým:

- rýchlu reakciu na vypuknutie vojny na Ukrajine – už 28.2.2022 bolo MV SR schopné vyslať prvú zásielku MHP;
- rýchlu reakciu na zemetrasenie v Turecku a Sýrii - záchranný tím bol vyslaný 6.2.2023 a MHP bola zaslaná do Turecka 12.2.2023;
- úzku spoluprácu s Európskou komisiou cez Mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany (UCPM) – doručenie MHP do Gazy (2x) a spustenie modulu EURACARE Flight&Shelter pre medicínsku evakuáciu detských pacientov z Gazy, otvorenie UCPM hubu na území SR;
- spoluprácu so súkromnými donormi na Slovensku a donormi z celej Európy pri poskytovaní IT techniky Ukrajine cez iniciatívu „Laptops for Ukraine.“

10.5. Ministerstvo obrany SR:

Ministerstvo obrany SR (MO SR) nie je štandardným poskytovateľom humanitárnej pomoci, ale v krajinách pôsobenia ozbrojených síl SR (OS SR) je mnohokrát jediným aktérom, ktorý dokáže realizovať distribúciu humanitárnej pomoci v náročných geografických, bezpečnostných a humanitárnych podmienkach. OS SR v krízových oblastiach vytvárajú predpoklady na zaručenie bezpečnosti a následného rozvoja. Výkonným prvkom pre realizáciu humanitárnej pomoci v krajinách medzinárodného krízového manažmentu je Ústredie

ekumenickej pastoračnej služby v OS SR a ozbrojených zboroch (ÚEPS) SR, s podporou nevyhnutných síl a prostriedkov OS SR v mieste nasadenia OS SR.

Ministerstvo obrany SR sa na ODA SR podieľa prioritne v rámci medzirezortného programu 05T – Oficiálna rozvojová pomoc, prostredníctvom rozpočtovej organizácie v jej zriaďovateľskej právomoci ÚEPS. Pomoc je realizovaná v súlade s Mechanizmom poskytovania humanitárnej pomoci SR do zahraničia (Uznesenie vlády č. 310/2006), pri väčšine humanitárnych zásielok ide o združenú materiálnu pomoc aj od iných aktérov najmä MV SR, Štátnych hmotných rezerv SR, Ministerstva zdravotníctva SR, prípadne od neziskového sektoru.

Pri vecnom zhodnotení aktivít humanitárnej pomoci za obdobie 2019-2024 sa ÚEPS podieľalo na realizácii celkom 50 humanitárnych zásielok v objeme 1 266 489 €.

10.6. Ministerstvo zdravotníctva SR

Ministerstvo zdravotníctva SR (MZ SR) sa v rokoch 2019-2024 zapájalo do multilaterálnej aj bilaterálnej ODA SR. **Multilaterálnu rozvojovú spoluprácu** tvoril pravidelný členský príspevok SR do Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO), z ktorého 76 % je možné vykázať ako ODA.

Prehľad členských príspevkov do WHO (v EUR):

2019	697 847,24
2020	659 537,52
2021	683 881,96
2022	663 714,08
2023	728 794,73
2024	829 416,74
Spolu	4 263 192,27

V rámci bilaterálnej ODA sa MZ SR podieľalo na realizácii **materiálnej humanitárnej pomoci**. Aktívnu úlohu zohralo pri **darovaní vakcín** určených rozvojovým krajinám v rámci úsilia medzinárodného spoločenstva o zabezpečenie rovnakého prístupu k vakcínam počas pandémie COVID-19. SR sa okrem bilaterálneho darovania vakcín zapojila aj do mechanizmu COVAX.

Prehľad počtu darovaných vakcín

Rok	Prijímateľ	Bilaterálne (ks)	COVAX (ks)
2021	Ukrajina	60 000	
	Čierna Hora	10 000	
	Rwanda	280 000	357 600
	Keňa	160 000	
	Vietnam	100 000	
	Arménsko	60 700	
	Kongo		208 800
	Indonézia		184 800
	Jemen		180 000
	Alžírsko		208 800
2022	Belize	124 800	
	Tanzánia, Guyana		933 000
2023	Kazachstan	500 040	
	Srbsko	321 060	
	Brazília		642 240
	Egypt		285 120
	Kambodža		299 520
SPOLU		1 616 600	3 299 880

Okrem darovania vakcín poskytlo MZ SR aj **zdravotnícky materiál, lieky sanitné vozidlá** alebo osobné autá prostredníctvom prevodu správy hnutel'ného majetku štátu na MV SR, ktoré materiál ďalej doručilo partnerskej krajine. Išlo napríklad o:

- zdravotnícky materiál a lieky pre explóziou zasiahnutý Bejrút (Libanon) v auguste 2020;
- ihly a striekačky pre Moldavsko v roku 2022;
- prístrojové vybavenie a zdravotnícky materiál vo výške takmer 500 000 EUR pre Ukrajinu v roku 2022;
- 34 sanitných motorových vozidiel záchranej zdravotnej služby pre Ukrajinu a 10 ks osobných vozidiel od Záchranej zdravotnej služby Bratislava v roku 2023 a 2024;
- ihly a striekačky pre Libanon, Ukrajinu a Egypt v roku 2024.

10.7. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR) sa aktívne zapája do bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR poskytovaním odbornej a technickej podpory krajinám juhovýchodnej Európy a Strednej Ázie v oblasti tvorby a rozvoja potravinových databáz. Táto iniciatíva je súčasťou pravidelného projektu rozvojovej spolupráce, ktorého odborným garantom je Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum – Výskumný ústav potravinársky (NPPC – VÚP). NPPC – VÚP sa zameriava najmä na budovanie národných kapacít vo vybraných partnerských krajinách (Albánsko, Kirgizsko, Severné Macedónsko) s cieľom podporiť vytváranie národných potravinových databáz ako nástroja na zlepšenie

výživových stratégií, informovaného rozhodovania v oblasti verejného zdravia, potravinovej bezpečnosti a výživy obyvateľstva partnerskej krajiny

MPRV SR je zároveň pravidelným platcom povinných aj dobrovoľných príspevkov v rámci multilaterálnej rozvojovej spolupráce. Najvýznamnejšie položky predstavujú príspevky do Organizácie Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO). Okrem toho Slovensko prispieva aj do ďalších medzinárodných organizácií ako sú:

- Európska a stredozemská organizácia na ochranu rastlín (EPPO),
- Svetová organizácia pre zdravie zvierat (WOAH/OIE),
- Medzinárodná asociácia pre skúšanie osív (ISTA) a
- Dohovor OSN o boji proti dezertifikácii a degradácii pôdy (UNCCD).

V neposlednom rade sa MPRV SR prostredníctvom svojich príspevkových organizácií – najmä Národného lesníckeho centra (NLC) a NPPC – aktívne zapája aj do projektov financovaných z dotácií v gescii SAMRS

10.8. Ministerstvo hospodárstva SR

Ministerstvo hospodárstva SR (MH SR) participovalo v rokoch 2019 - 2024 na **multilaterálnej rozvojovej spolupráci** formou poskytnutia členských príspevkov na činnosť medzinárodných organizácií, pričom z pohľadu rozvojovej spolupráce je vykázateľným príspevkom do **Medzinárodnej agentúry pre obnoviteľnú energiu (IRENA)**.

Členské príspevky SR do IRENA za roky 2019 – 2024*:

Rok	príspevok v EUR	ODA v EUR
2019	31766,69	20966,02
2020	33431,65	22064,89
2021	27392,69	18079,18
2022	29797,68	19666,47
2023	29036,57	19164,14
2024	32703,76	21584,48
Spolu	184129,04	121525,18

* Pri vykazovaní ODA sa pre IRENA uplatňuje koeficient 66 %.

MH SR sa zároveň zapájalo do rozhodovacích procesov v rámci **spoločnej obchodnej politiky EÚ** a aktivít medzinárodných organizácií, v rámci ktorých podporovalo riešenia problémov rozvojových krajín v oblasti obchodu. Konzistentne podporovalo spoločnú politiku EÚ pri uzatváraní a prehľbovaní regionálnych **dohôd o hospodárskom partnerstve (EPAs)** s africkými, karibskými a tichomorskými krajinami, ako aj unilaterálne poskytovanie colných preferencií prostredníctvom **všeobecného systému preferencií (GSP)**.

11. Monitorovanie pokroku v skvalitňovaní systému ODA SR

Súčasťou Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 -2023 predĺženej do roku 2024 je aj Logická matica pre monitorovanie pokroku v skvalitňovaní systému ODA SR, ktorej vyhodnotenie sa nachádza v nasledujúcej tabuľke:

Cieľ – skvalitnenie systému ODA SR	Výsledok	Termín	Zodpovedné rezorty	Indikátor	Plnenie počas obdobia 2019-2024
Efektívne nastavenie legislatívneho rámca	Novelizácia zákona 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov	2019	MZVEZ SR, MF SR	Schválenie návrhu novelizovaného zákona v NR SR	Úloha bola splnená. Zákon bol novelizovaný v roku 2019.
Výraznejšie zapojenie rezortov štátnej správy do rozvojovej spolupráce	Vytvorenie pracovnej koordinačnej skupiny pre rozvojovú spoluprácu a jej pravidelné zasadnutia	2019 a priebežne	MZVEZ SR	Zasadnutia koordinačnej pracovnej skupiny minimálne dvakrát ročne	Úloha bola čiastočne splnená. Na zasadnutí Koordinačného výboru pre rozvojovú spoluprácu SR bola v decembri 2022 zriadená pracovná skupina pre prípravu novej strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce na nasledujúce obdobie. Pracovná skupina začala svoju činnosť v januári 2023. V roku 2023 sa uskutočnilo 7 stretnutí pracovnej skupiny a v roku 2024 sa zrealizovali 2 stretnutia. V marci 2021 vznikla pod Koordinačným výborom medzirezortná pracovná skupina na zefektívnenie humanitárnej pomoci SR do zahraničia ako aj pracovná skupina pre zvýhodnené vývozné úvery.
	Využívanie nástrojov rozvojovej spolupráce definovaných v zákone o rozvojovej spolupráci v rámci jednotlivých rezortov	2019 a priebežne	MF SR, MŽP SR, MŠVVaM, MZ SR, EXIMBANKA SR	Podporené projekty a iné rozvojové intervencie financované z rozpočtových kapitol rezortov	Úloha bola čiastočne splnená. V zmysle zákona č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 281/2019 Z. z. je umožnené ostatným ústredným orgánom štátnej správy a orgánom územnej samosprávy využívať vybrané nástroje rozvojovej spolupráce, napr. poskytovanie vedomostí a skúseností, vládne štipendiá, finančné príspevky a pod., čo niektoré rezorty aj v praxi využívali.
Posilnenie koherencie politík	Prijatie dodatku k štatútu Rady vlády SR pre Agendu	2019	ÚPVVII SR ¹⁾	Prijatý dodatok k štatútu Rady vlády SR pre Agendu	Úloha bola splnená. Dodatok k štatútu Rady vlády SR pre Agendu 2030 bol prijatý

pre udržateľný rozvoj	2030 pre udržateľný rozvoj, ktorý rozširuje pôsobnosť Rady vlády SR pre Agendu 2030 o problematiku koherencie politik			2030 pre udržateľný rozvoj	v roku 2019.
Posilnenie systému založeného na výsledkoch	Zavedenie systému cieľov, výsledkov a indikátorov, vychádzajúceho z cieľov udržateľného rozvoja, pre partnerské regióny a krajiny	2019	MZVEZ SR	Systém cieľov, výsledkov a indikátorov pre programové krajiny a partnerské regióny	Úloha bola čiastočne splnená. Implementácia systému založeného na výsledkoch (results-based management – RBM) má dlhodobý charakter. V rokoch 2019 – 2021 boli prvky RBM zavedené do dotačných výziev SAMRS, najmä prostredníctvom podrobnejšej špecifikácie oprávnených aktivít s merateľnými ukazovateľmi výsledkov a výstupov na základe rámca cieľov udržateľného rozvoja. SR tiež zahrnula maticu špecifických cieľov a ukazovateľov orientovaných na výstupy do strategických dokumentov pre programové krajiny (CSP) na roky 2021 – 2024. SR tiež pokračovala v monitorovaní projektov v partnerských krajinách s cieľom sledovať očakávané aktivity a výstupy. Tento princíp riadenia je potrebné postupne zaviesť do všetkých strategických, koncepčných i operačných dokumentov za účelom vzájomnej previazanosti a synergie. Za týmto účelom sa v roku 2023 realizoval 6 mesačný spoločný projekt s OECD, ktorá disponuje potrebnou expertízou a je zdrojom metodiky pre túto oblasť. Experti OECD na základe úzkej komunikácie s MZVEZ SR a SAMRS posúdili súčasné východiská pre zavedenie RBM a formulovali odporúčania, ktoré môžu byť využité pri ďalšom praktickom zavádzaní RBM do praxe. Úloha pretrváva do ďalšieho obdobia.
Podpora implementácie dlhodobých rozvojových projektov s výraznejším dopadom	Zavedenie mechanizmu pre využívanie nástroja rámcové dohody	2019 a následne každoročne	MZVEZ SR	Schválený projekt realizovaný na základe rámcovej dohody	Úloha bola čiastočne splnená. Rámcové dohody neboli realizované, avšak boli vyhlásené dve výzvy na podporu strategického partnerstva v oblasti rozvojových projektov. Výzva na projekt strategického partnerstva v Keni bola pilotne vyhlásená v roku 2022 a následne bola aj v roku 2023 vyhlásená výzva na projekt strategického partnerstva v Moldavskej republike. V Keni sa projekt zameriava na zlepšenie prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a získavaniu praktických zručností. V

					Moldavsku je tento nástroj využívaný na podporu malých a stredných podnikateľov v oblasti agro-potravinárstva a udržateľného využívania prírodných zdrojov. V prípade oboch projektov ide o 5 ročnú realizáciu so schválenou dotáciou 1 mil. EUR.
Postupné navýšovanie rozpočtu ODA SR	Zvýšený objem financií vynaložených na ODA SR	každoročne	MF SR, MZVEZ SR	Percentuálny nárast ODA SR v porovnaní s predchádzajúcim rokom	Úloha bola nesplnená. Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2019-2023, predĺžená do roku 2024, potvrdila cieľ postupného zvyšovania výdavkov na ODA SR vrátane mobilizácie finančných zdrojov súkromného sektora. Snaha o rast výdavkov na ODA SR bola deklarovaná aj vo viacerých Programových vyhláseniach vlády od roku 2016. ODA SR dosiahla nárast zo 103,5 mil. EUR v roku 2019 na 184,9 mil. EUR v roku 2024, avšak navýšenia nemali systémový charakter. Slovensko naďalej výrazne zaostáva za plnením záväzku 0,33 % ODA/HND, keď v roku 2024 dosiahol tento ukazovateľ úroveň 0,15 %. Úloha pretrváva do ďalšieho obdobia.
Efektívnejšie zapájanie súkromného sektora do ODA SR	Vytvorenie a realizácia nového programu podnikateľských partnerstiev	2019 a každoročne	MZVEZ SR	Počet podporených podnikateľských projektov ročne: 3	Úloha bola splnená. Program podnikateľských partnerstiev sa úspešne realizuje. Za obdobie platnosti Strednodobej stratégie bolo do roku 2024 podporených 36 podnikateľských projektov. Zároveň prebiehala realizácia projektov podporených cez partnerstvo UNDP a MZVEZ SR v rámci UNDP Slovak Challenge Fund.
	Realizácia nástroja zadávanie zákaziek	2019 a každoročne	MZVEZ SR	Počet podporených zákaziek na realizáciu rozvojových projektov: 1	Úloha bola nesplnená. Nástroj zadávania zákaziek na realizáciu rozvojových projektov nebol doposiaľ využitý z dôvodu komplexnej, technicky a časovo náročnej administrácie tohto nástroja. Úloha pretrváva aj do ďalšieho obdobia. Nová Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2025 – 2030 stanovuje ambíciu zavedenia nástroja zadania zákazky do praxe a odstránenia prípadných obmedzení spojených s jeho implementáciou.
Zavedenie strategického prístupu k humanitárnej pomoci	Stratégia humanitárnej pomoci vypracovaná	2019	MZVEZ SR a MV SR	Schválenie Stratégie humanitárnej pomoci SR	Úloha bola nesplnená. V marci 2021 vznikla medzirezortná pracovná skupina na zefektívnenie humanitárnej pomoci SR do zahraničia pod Koordináčnym výborom pre rozvojovú spoluprácu SR. Jej členmi

					(okrem MZVEZ SR) sú zástupcovia MV SR, MO SR, MPRV SR, MZ SR, MH SR, SAMRS, Správa štátnych hmotných rezerv SR a Platformy rozvojových organizácií - Ambrela. Úlohou pracovnej skupiny je poskytnúť priestor na podrobnejšiu odbornú diskusiu, ktorá prispeje ku komplexnej príprave prvej stratégie poskytovania humanitárnej pomoci SR. Vzhľadom na vývoj humanitárnej krízy na Ukrajine, táto úloha zatiaľ nebola ukončená, nakoľko ide o radikálnu zmenu podmienok v prijímajúcich krajinách, ako aj nárokov na slovenské inštitúcie. Úloha pretrváva do ďalšieho obdobia. Aktuálne platný mechanizmus poskytovania humanitárnej pomoci si vyžaduje aktualizáciu, aby bolo zaistené pružné a efektívne poskytovanie humanitárnej pomoci. Cieľom je zároveň posilniť koordináciu a komunikáciu medzi realizátormi humanitárnej pomoci a partnermi a taktiež vybudovať efektívny nástroj okamžitej reakcie v oblasti humanitárnej pomoci.
Posilnenie systému evaluácie a monitoringu	Pravidelná realizácia evaluácií v zmysle Stratégie monitoringu a evaluácie	priebežne	MZVEZ SR	Evaluačné správy na úrovni strategických dokumentov ODA SR (Strednodobá stratégia, stratégie spolupráce s programovými krajinami), jednotlivých oblastí ODA SR (multilaterálna ODA, humanitárna pomoc, globálne vzdelávanie, zapájanie podnikateľov do ODA) a konkrétnych projektov	Úloha bola splnená. Od roku 2020 boli vykonané 4 externé hodnotenia. V roku 2020 MZVEZ SR vykonalo nezávislé externé hodnotenie projektov v oblasti globálneho rozvojového vzdelávania. V roku 2021 bolo vyhodnotených celé bilaterálne portfólio ODA SR v období 2019 – 2020 a niektoré otázky roku 2021. V roku 2023 sa uskutočnilo hodnotenie projektov bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR s Moldavskom. V roku 2024 bolo realizované záverečné hodnotenie Strednodobej stratégie na roky 2019 – 2023 s hlavným cieľom získať nezávislé a objektívne podložené informácie o rozvojovej spolupráci SR s osobitným dôrazom na prípravu novej strednodobej stratégie. Zároveň priebežne prebiehali monitorinky ukončených aj prebiehajúcich dotačných projektov.
Posilnenie personálnych kapacít štátnej správy v oblasti	Fungujúci rotačný mechanizmus diplomatov a rozvojových	2023	MZVEZ SR	V partnerských krajinách pôsobia štyria rozvojoví diplomati SR	Úloha bola nesplnená. Počet rozvojových diplomatov/diplomatiek sa zvýšil na tri, po jednom rozvojovom diplomati v každej programovej krajine

rozvojovej spolupráce	pracovníkov MZVEZ SR / SAMRS				ODA SR. Ku koncu roka 2024 pôsobili v zahraničí dvaja rozvojoví diplomati v Keni a Moldavsku. Pozícia rozvojového diplomata v Gruzínsku bola presunutá na Ukrajinu s plánovaným obsadením pozície v priebehu v prvej polovice roka 2025. V budúcnosti je zámerom vyslať ďalších rozvojových diplomatov do vybraných partnerských krajín, limitujúcim faktorom je nedostatok finančných zdrojov.
Zvyšovanie odborných kapacít	Zvyšovanie odborných kapacít rozvojových pracovníkov a diplomatov v oblasti rozvojovej spolupráce	priebežne	MZVEZ SR, MF, MV SR, MŽP SR, MO SR	Vytvorené plány vzdelávania a absolvovanie aspoň jedného vzdelávacieho kurzu ročne	Úloha bola splnená. Zamestnanci rezortov absolvovali viacero školení realizovaných cez programy UNDP a OECD. MZVEZ SR pre svojich zamestnancov vypracúva každoročný vzdelávací plán so širokou ponukou školení – v ústredí, zahraničí či online.
	Zvyšovanie kapacít ekonomických diplomatov v oblasti rozvojovej spolupráce	priebežne	MZVEZ SR	Absolvovanie akreditovaného vzdelávacieho programu ekonomickými diplomatmi	Úloha bola splnená. S cieľom zvyšovania synergie aktivít ekonomickej diplomacie a rozvojovej spolupráce boli v rámci školení pre ekonomických diplomatov zavedené prednášky na tému rozvojovej spolupráce SR.
Zefektívnenie fungovania SAMRS	Úspešná realizácia hodnotenia Pillar Assessment EÚ	2019	MZVEZ SR	SAMRS je oprávnená spravovať finančné prostriedky EÚ	Úloha bola splnená. Od roku 2020 do roku 2024 SAMRS získala pozitívne hodnotenie v audite Európskej komisie v celkovo ôsmych pilieroch rozvojovej spolupráce (pilier č. 5 k verejnému obstarávaniu bol oficiálne udelený v roku 2025). Agentúra sa týmto zaradila medzi subjekty, ktoré môžu z poverenia Európskej komisie dohliadať na realizáciu rozvojových projektov financovaných z fondov EÚ. V roku 2024 sa SAMRS na základe tzv. pillar assesment podieľala na realizácii štyroch projektov delegovanej spolupráce EÚ.
Posilnenie postavenia EXIMBANKY SR vo vzťahu k rozvojovej spolupráci	Úspešná realizácia hodnotenia Pillar Assessment EÚ	2019	EXIMBANKA SR, MF SR	EXIMBANKA SR je oprávnená spravovať finančné prostriedky EÚ	Úloha bola splnená. EXIMBANKA SR v roku 2021 získala oprávnenie na delegovanú spoluprácu EÚ ako implementačný partner Európskej komisie. Toto oprávnenie by malo priniesť aj ďalšie príležitosti pre zapojenie podnikateľského sektora do rozvojovej spolupráce.

Zvýšenie verejného povedomia o aktivitách SlovakAid	Informačné, popularizačné a vzdelávacie aktivity pre verejnosť realizované	každoročne	MZVEZ SR, MF SR	Každoročne realizované 3 podujatia	Úloha bola splnená. Priebežne boli realizované aktivity zamerané na zvýšenie verejného povedomia o aktivitách SlovakAid. Okrem kampaní SAMRS sa realizovalo aj množstvo iných mediálnych výstupov, zintenzívnila sa aj propagácia cez sociálne siete. Príkladom hlavných podujatí je organizácia SlovakAid Development Summit v novembri 2023, na okraj ktorého sa uskutočnil aj krst knihy 20 rokov ODA SR a Slovak Development Festival pre širokú verejnosť. MZVEZ SR a SAMRS podporili aj Ambrela Development Forum – medzinárodnú konferenciu organizovanú Platformou rozvojových organizácií – Ambrela. Boli realizované tiež diskusie so študentmi, edukačné prednášky, oceňovanie dobrovoľníkov či PR kampaň „SlovakAid – Naša pomoc nepozná hranice“, ktorej cieľom bolo zviditeľniť značku SlovakAid a jej misiu, so zameraním najmä na mladých ľudí.
	Zvýšené mediálne pokrytie aktivít SlovakAid	2023	MZVEZ SR, MF SR	Zvýšenie povedomia o existencii a aktivitách SlovakAid na 20% (východisková hodnota z prieskumu ver. mienky z 09/2018 – 8%)	Úloha bola čiastočne splnená. V rámci aktivít verejnej informovanosti zadala agentúra SAMRS koncom roka 2024 realizáciu prieskumu verejnej mienky, ktorý uskutočnila od 2. do 8. decembra 2024 agentúra FOCUS na reprezentatívnej vzorke 1 063 obyvateľov SR vo veku od 15 rokov. V porovnaní s rokom 2018, kedy poznalo logo SlovakAid 8 % opýtaných, došlo v roku 2024 k nárastu na 11 %. SAMRS zverejňovala na svojej webovej stránke tlačové správy a oznamy týkajúce sa agendy SlovakAid a aktivít agentúry. Zároveň pokračovala propagácia aktivít SlovakAid prostredníctvom sociálnych sietí SAMRS (Facebook, Instagram, X, LinkedIn) a prostredníctvom oficiálneho YouTube kanála. Informácie o SlovakAid taktiež zverejňovalo MZVEZ SR na svojej webovej stránke a sociálnych sieťach. Značku SlovakAid propaguje aj Ministerstvo financií SR prostredníctvom webových stránok svojich projektov (https://publicfinance.undp.sk/en/) a cez svoje sociálne siete.

¹⁾ V priebehu platnosti Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023, predĺženej do roku 2024, bola agenda koherencie politík presunutá v roku 2020 z Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (ÚPVVII SR) na Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a následne v roku 2024 na Úrad podpredsedu vlády SR pre Plán obnovy a znalostnú ekonomiku.